Regd No. N. 46 / M. 3813

102628

వెల ఒక అణా

గోలకొండపత్రిక

ప్రతి సోమ గురు వారములందు వెలువడు జాతీయ పత్రిక

సంపుటము ౧౬ ★ హైద్రాబాదు,దక్కన్. శా. శ. ౧౮౬౩ వృషసం॥ర మార్గశిర బ॥౫ (౫-౩-౧౩౫౧ఫ.) సోమవారము ★ సంచిక ౬౦

మాస్కోవద్ద ఇంకా ఘోరయుద్ధం

రోస్టోఫ్ రంగములో జర్మనుల పలాయనము

రష్యా జర్మనీల యుద్ధము

రష్యా జర్మనీల యుద్ధమును గురించి డిసెంబరు, ౧ వ తేదినుండి వచ్చిన వార్తలవల్ల ఉత్తరరంగమున లెనిన్గ్రాడును తక్కిన రష్యానుండి చీలదీసి కడు ప్రమాదప్రలోభంగ దీసికొనుటకు జర్మనులు చేసిన యత్నము విఫలమైనట్లు తెలిసినది. ఇక్కడ రష్యనులు తమ ఎదురుదాడులచే టిఖ్విను మీపమునందు శత్రుమూకను మరల కలవరపరచుకొనిరి. ఈ విధముగా ఇటీవలకు జర్మనులు స్వాధీనం చేసిన టిఖ్వినుకు, అక్కడినుండి టిఖ్విను వోల్ఖోవుల మధ్యనుండు రైలుబాటమీదికి విచేసియుండిన ఆక్రమణ ఫలితమంతయు పోయినటులే.

ఇంకను ఉత్తరమున ఫిన్లెండుసముద్రములో ప్రవేశించుటకు రష్యావారికట్టులగు హాంగోదీవి నుండి రష్యనులు లేచిపోయినారని ఇదివరలో వచ్చిన వార్తకనుబంధముగా జర్మనులు అదీవి ఫిన్నిషు సేనలాక్రమించినట్లు నవంబరు ౪ వ తేదిన ప్రకటించినారు. ఇకనిజమో జర్మనుల ప్రకటన మువారు ఇంతవరకును తెల్పలేదు. ఇంతవరకు ఫిన్నిషు రష్యావారినుండి పునరాక్రమించిన భూభాగాలను తిరిగి ఫిన్లెండు రాజ్యములో కలుపుకొనుట డిసంబరు ౧ వ తేదిన ఫిన్లెండు శాసనసభా సమావేశమందు జరిగినది. హాంగోదీవిని ఇదివరలో ఫిన్లెండు ప్రభుత్వము రష్యాచే దెబ్బతినినప్పుడు రష్యాకు కౌలుగానిచ్చియుండెను అకౌలు ఈ శాసనసభా సమావేశమందు రద్దుచేయబడినది.

ఇక మధ్యరంగమగు మాస్కోరంగమునకు వత్తము. ఇక్కడి స్థలములు లోతులోతు చేతులు మారుచున్నవి. ఈరోజు జర్మనులాక్రమించిన స్థలము మరునాడు ఎదురుదాడులచే రష్యనుల వశమగుచున్నది. అందువల్ల ప్రతిరోజు జరుగుచున్న అస్థిరములైన మార్పులన్నిటిని వరుసగా తెలిసికొనవలసిన అవసరము లేదు.

డిసెంబరు ౪ వ తేదినాటి వార్తలవల్ల తెలిసిన స్థితి ఇట్లున్నది. జర్మనులు తూలానుండి కొత్తవరో దాడులను చేయుచున్నారు. రష్యనులు అక్కడ వెనుకకుపోయినారు. మొత్తముమీద మాస్కో స్థితి భయంకరముగానే యున్నదనుచున్నారు. ఇక యుక్రేయిను రంగము—ఇక్కడ జర్మనులు రోస్టోవునుండి టాగన్రాగుకు పలాయనమైయుండిరి గదా. వారలను రష్యనులు వెనుకతరుముకొనిపోవుచు చేయుచున్నారు. జర్మనులిప్పుడు టాగన్రాగును కూడవదలి అక్కడికి ౫౫ మైళ్ల దూరములోనుండు మారియుపోలుకు పారిపోవుచున్నారు— ఇది యిట్లుండ నవంబరు ౨౯ వ తేదిన ఈ రంగమందు రష్యనులు క్రొత్త ఎదురుదాడిని ఇంకొకదానిని ప్రారంభించి చాలా ముందుకుపోయినారు—

క్రిమియాలో సెబాస్టపూలు నుండి రష్యనులు లేచిపోవని రాకరించినందువల్ల జర్మనులు దాని ముట్టడిని ప్రారంభించుచున్నారు.

అమెరికా నుండి రష్యాకు సహాయము తగ్గుట

అమెరికా సంయుక్త రాజ్యమునుండి రష్యాకు "అరువు, కౌలు ఏర్పాటు" ప్రకారము నెలనెలకు పంపవలసిన సామగ్రి ఓడలలో పంపించునట్లు పోయిన అక్టోబరులో రష్యాకు మాటఇవ్వబడియుండెను—కాని ఆమాట ప్రకారము పంపవలసినంతవరకు అక్టోబరు నవంబరు నెలలో పంపలేదు— అది చాల నిరాశకలిగించునంత తక్కువగానుండెనని వాషింగ్టనునగరమున అమెరికా ప్రభుత్వాధికారులే ఈడిసెంబరు ౩ వ తేదిరాత్రి ఒప్పుకొన్నారు—ఇందుకు కారణము మొదట ఈ సామగ్రిని జపానుపైపున వాడివోస్టాకుకు రష్యాకేవుకు పంపున ట్లనుకొనియుండి తరువాత ఫిన్లెండుపైపు ఆర్కేంజిల్ రేవుకు చేర్చవలెనని అభిప్రాయము మార్చుకొనుటయని అధికారులనుచున్నారు. ఈ డిసెంబరు నెలలో ఈ లోటు తొలగించబడునని చెప్పినారు.

డిసెంబరు ౫ వ తేదినాటి స్థితి

డిసంబరు ౫ వ తేదిన వచ్చిన వార్తలు మరల మాస్కోకు అన్ని వైపులను జర్మనులపురోగమనము గష్యనులు అరికట్టగలిగినట్లు తెలుపుచున్నవి—వోలోకొలాంస్కువద్ద జర్మనులు తూర్పువైపుగాను, ఆగ్నేయదిశగాను వచ్చుచు డిమిట్రోవు, లెనిన్గ్రాడుల మధ్య రోడ్డులమీదికి పోవుటకు యత్నించుచున్నారు. కలినినుకు వద్ద రష్యావారలు మాడు గ్రామాలను తిరిగిపొందుటయేగాని మరల అమూడింటిపై గాక మరొకదానిమీద కుదకు పట్టుకొనగలిగిరి క్లిన్ వైపున జర్మనులు శత్రుస్థానములను పట్టుకొనయత్నించుట అగినది—వారలింతవరకును పట్టుకొనియున్న స్థానములను రక్షణకే శ్రమపడవలసివచ్చుచున్నది. స్టాలినోగోర్స్కువైపున జర్మనులు వెనుకకు పారిపోవుచున్నారు. ఓరెలుకు రాంపైభాగదక్షిణమునందు కుర్స్కునుండి తూర్పువైపునకు జర్మనులయాత్ర ఆపబడినది.

లిబియాలో జర్మనువిజయాలు

లిబియాలో ఇప్పుడు బ్రిటిషువారికిని జర్మనులకును మూడురంగములందు యుద్ధము జరుగుచున్నది. ఒకటి టోబ్రుకు దుర్గమునకు ఆగ్నేయదిశన ఇక్కడ దుర్గములోనుండి వెడలి బ్రిటిషు సేనలు తూర్పునుండి వచ్చిన బ్రిటిషు సేనలను కలిసికొనినవి. రెండవది హాల్ఫాయానుండి సిదీ ఉమర్ వద్ద ఉత్తరమువరకు వ్యాపించియున్న సరిహద్దు ప్రాంతము మూడవది సైబూశిదిగ్యాగమున జాలో ప్రాంతము నవంబరు ౩౦ వ తేదివరకును ఎల్డుదా సిదీరెజెహ్ బిర్ ఎల్ హామిద్ ప్రాంతమందు అక్కడికి పశ్చిమదిక్కునుండివచ్చిన శత్రుపటాలము తరిమివేయబడెను. తర్వాత బ్రిటిషు సేనలు తూర్పునకు తిరిగి ఇటాలియులను ఉత్తరమునకు తరిమివేసెను. కాని సిదీరెజెహ్ వద్ద జర్మను సేనలు బ్రిటిషు రక్షణలను దూసికొనిపోగలిగినవి. కానివాటిని తర్వాత బ్రిటిషు వారు ఎదురుదాడులతో తరిమివేసినట్లు ఒకవార్త వచ్చెను— కాని డిసెంబరు ౨ వ తేదినాటికి అదియు, బిర్ ఎల్ హామద్ ఈరెండును జర్మనుల వశమయ్యెను. ఆనాటికి ఈ ప్రదేశమున దక్షిణమునుండియును సైబూశినుండి యువచ్చిన జర్మను సేనలు మొదట జాగ్రాబువద్ద ఉండిన జర్మను సేనలతో కలిసికొన్నవి. నవంబరు ౩౦ వ తేదిన జర్మనులు ఎల్డుదాను పట్టుకొనిరిగాని బ్రిటిషు వారిచే తరిమివేయబడిరి. జర్మనులిప్పుడు టోబ్రుకుదుర్గమునందున బ్రిటిషు సేనలను ముట్టడించినామని ప్రకటించుకొన్నారు. ఇప్పుడు యుక్రేయిను నుండి జర్మను సేనలకు సహాయము తెప్పించబడుచున్నదని బ్రిటిషువారలనుచున్నారు. డిసెంబరు ౨, ౩ వ తేదులలో యుద్ధతీవ్రత తగ్గినది. ఈ యుద్ధములో న్యూజీలాండు సేనలకు చాలనష్టము కలిగినట్లు తెలిసినది, అవి అంతధీరముగా పోరినవని బ్రిటిషు సైనికాధికారులు మెచ్చుకొన్నారు.

ఫిన్లెండుమీద బ్రిటనుద దయాత్ర

ఫిన్లెండుపై యుద్ధము నడుపుచున్నామని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు డిసెంబరు ౪ వ తేదిలోగా ప్రకటించవచ్చునని వాషింగ్టను నగరముఖ్యులు అనుకొనుచున్నట్లు డిసెంబరు ౫ వ తేదిన వార్తవచ్చినది—

యుద్ధంలో ఫిన్లెండువైఖరి

ఫిన్లెండు ప్రధాని ఫిన్లెండుపార్లమెంటులో నవంబరు ౨౯ వ తేదిన ఉపన్యసించుచు బ్రిటనుఇప్పుడు ఫిన్లెండుపై యుద్ధము చేయగలనని బెదరించుచున్నట్లు చెప్పిరి— బ్రిటిషు ప్రధానాధికారి మానరీ హీంగాను ఒకప్రకటనలో ఫిన్లెండు సామ్రాజ్య సంపాదనకై యుద్ధము చేయుదలచుకున్నది— తన తూర్పు సరిహద్దుకు భద్రతయు లేకుండ చేయుటకై ఫిన్లెండుయుద్ధము సాగించక తప్పదనిరి— ప్రధానమంత్రిగా రుపన్యసించుచు బ్రిటను ఫిన్లెండు కు రష్యాకు యుద్ధములో సహాయము చేయుచున్నదనియు అందువల్ల ఫిన్లెండు రాజ్యముపక్షమున బ్రిటనులో ఉండు రాంపుజారిని ఇకమీద ఉంచమనియు, తక్కిన సంబంధీకులు బ్రిటనులో ఎప్పటివలెనే ఉంచుకొనబడునని యుచెప్పిరి. అమెరికాతోకూడ ఫిన్లెండుపై తీవ్రముగానుండుటకు ఎంతో ప్రయత్నించుచుండినందువల్ల ఇప్పుడు అమెరికా రష్యాకు సహాయము చేయుచుండుట ఫిన్లెండుకు కష్టముగానున్నదని చెప్పిరి— తుదకు వారు ఇటీవల రష్యాఏవాద్దువద్ద సన్నాహములను కూర్చుకొని ఫిన్లెండుపైకి దాడి చేయుటకు ప్రయత్నించుచుండెనని వాని పునరుద్ధరణకై ఇప్పుడు ఫిన్లెండు ఆక్రమించిననే గాని దానికి తూర్పుసరిహద్దువద్ద ఉపద్రవభయము తప్పదని చెప్పిరి.

మనరామాయణము మొదలు గ్రీకులకు అదిమూలము

శ్రీ బరోడా యువరాణిగారు హైదరాబాదు (దక్కన్) నగరమందు ఒకమహిళా సమావేశమందు ఉపన్యసించుచు నాటకము, తత్త్వశాస్త్రము వీటిలో ప్రథమపాఠములను ప్రపంచమునకొసగినవారు గ్రీకులుకాదనియు, భారతీయులనియు చెప్పిరి. మనరామాయణము గ్రీకుల "ఇలియడ్" అను ఇతిహాసముకంటె అనేకశతాబ్దుల పూర్వము రచితమైనదని లాహోరు విద్యాపీఠపు ప్రొఫెసరులగు ఆర్. ఏ దారా గారు తామందమలో ఒకచోట ధ్రువముగా నుందిన ఒక వ్రాతప్రతినిబట్టి నిరూపించినారని యువరాణిగారు చెప్పిరి. రాముని పేరుకు బదులు మెనిలాస్ అనియు, సీతపేరుకు బదులు హెలెనా అనియు రావణునిపేరుకు బదులు ప్యారిస్ అనియు పెట్టినచో తక్కిన కథ గ్రీకుల ఇతిహాసములోను మనరామాయణములోను ఒక్కటే. ఆ హేతువులైన ఆధారములనుబట్టి పరిశీలించగా గ్రీకుల నాగరికత భారతదేశము నుండి గ్రహించబడినదని తెలువని దారాగారు నిర్ణయించినారు. గ్రీకుల "ఇలియడ్" అను ఇతిహాసముకంటె మనమహాభారతము చాలా గొప్పకావ్యమని సర్ ఛార్లెస్ ఇలియటు గారు చెప్పియున్నారు ప్రపంచములో మొదటి నాటకమును రచించినది మనకాళిదాసుగాని గ్రీకుల సాఫోక్లిస్ యూరిపిడీసు గారలుకారు, వేదాంతమందు మొదటి పాఠములను ప్రపంచమునకొసగినది భారతదేశపు అరణ్యాశ్రమములోనివారలు గాని గ్రీకుల సాక్రెటీసు, ప్లేటోలుగారుఅని బరోడా యువరాణిగారు చెప్పిరి—

పెరళ్లలో శాకవృక్షముల పెంపకము

పెరటిలో మొక్కలు నుందుకుపనికిరాదను సామెత ఎందుకుపుట్టిందో గాని ఆరోగ్యానికి పనికివచ్చే కుంచిమంచి మొక్కలను పెరటిలో శ్రద్ధగా పెంచేవాళ్లు మాత్రం యీకాలంలో విశేషంగా కన్పించడంలేదు. అందుకే మనపూర్వులు ఆకలి అవసరాలకు అక్కరకువచ్చే మొక్కలను మొక్కలను పెరటిలో పెంచడం గృహస్థధర్మాలలోఒక విధిగా శాసించారు. అటువంటి మొక్కలను పెంచడంలో ఆడపిల్లలకు చిన్నప్పటినుంచీ పెద్దవాళ్లు నేర్పుతూ వారి వ్యాయామముగా ఆ కార్యాన్ని ప్రాముఖ్యంతో శాసించారు. మనశాస్త్రకారులు శ్రద్ధ వహించినవిషయం ఈగృహారామములే.

చాణక్యనీతిశాస్త్రకాలంలో అమలునందున్న అనేక ఆచారాలు ప్రాచీనవిషయాలనుబట్టి సంగ్రహించవచ్చు. పూలమొక్కలను పెంచడం ఫలవృక్షాలను పెంచడం ఇంట్లో కూరగాయలకు అక్కరకువచ్చే తీగ దొండ పొట్లకాయ పెంచడం వాటికి ఏయేఋతువులలో విత్తులు నాటవలెనో ఏయేవిధంగా పాదులుచేసి పందిళ్లువేయవలెనో ఏయే ఎరువులు వేయవలెనో మల్లెపూలు మొక్కలైనవి ఏవిధంగా పూలుగాను చెండ్లుగాను కట్టవలెనో ఆడపిల్లలకు నేర్పాలి. ఈవిషయాలన్నీ వాళ్లు పెద్దవాళ్ల అనుభవజ్ఞానంగా అనుకరణంగా బాల్యంనుంచీ నేర్చుకుంటే ఆడపిల్లలు కాపురాలకు వెళ్లిన తర్వాత సుఖంగా కాపురంచెయ్య గలుగుతారు. ఇల్లాలికి మనోహరంగా ఉండుటకుగల్గుతారు. అందుకనే యిల్లుమారి పిల్లను తెచ్చుకోవాలన్నారు.

ఇటీవల ఇంగ్లీషువైద్యశాస్త్రజ్ఞులుచేసిన నూతనపరిశోధనలను చదివిచూడగా ఎప్పటికప్పుడు తాజాగాకోసితెచ్చిన కూరగాయలలో జీవధాతువులు చాలాసమృద్ధిగా ఉంటాయని నిర్ధారణగా తెలుస్తోంది. మూడునాళ్లు కోజాలక్రిందట చెట్టునుండికోసినకూరలమార్కెట్టుకు బజారుకు చేరేసరికి అక్కడఎండకుఎండగా ఆకూరలు అమ్ముకునేవాళ్లు ప్రతిరోజూ ఆకూరలమీద నీళ్లుచల్లుతూ వాటి నిక్కాపాడినిల్వఉంచగా వాటినిమనం ఏడోరోజున బజారులోకొనుక్కొని, ఇంటికితెచ్చి, మనయింట్లో రెండుమూడురోజులు తరువాతఉంచి దరిమాపైనతర్వాత వండుకొందురో అనుకుందాం. ఆకూరలలో జీవధాతువులు తొలగి నిర్జీవమైపోతాయి. ఇటువంటి కూరలతినడంవల్ల ధాతుపుష్టి కలుగదు. ఆరోగ్యంవృద్ధికాదు. ఆయాప్రమాణంతగ్గుతుంది. అంతేకాక కూరగాయలయొక్క రుచిపచిలేకుండా ఉంటుంది. భోజనసౌఖ్యం ఉండనే ఉండదు.

మనంతినేఅన్నం శరీరానికి ఎంతఅవసరమో మన్నంగాకూడా శరీరానికిఅంతఅవసరం. ఎముకల పుష్టికి వీర్యవృద్ధికినున్న ంచాలాప్రధానవస్తువు — దీనిని ఇంగ్లీషులో "కాల్షియం" అంటారు. ఈకున్నంపదార్థం మనశరీరానికి సులభంగాపట్టే రూపంలో ఎక్కడఉందో ఆరూపంలో అదికొన్ని కాయలలో ఉంది. పెద్దఉసిరికాయలలో కాల్షియం బాగా సమృద్ధిగాఉంది. ఉసిరిక గింజలోనుంచి తీసినతైలం తలకుమర్దిస్తే చాలా చలువచేస్తుంది. పెద్దఉసిరిక చెట్టును అందరూ పెరటిలో ముఖ్యంగా శ్రద్ధగా పెంచితీరాలి. ఉసిరికాయ ఊరగాయగాని మురబ్బాగాగాని నిత్యం తింటూఉంటే శరీరానికి కాల్షియం బాగా పట్టుతుంది. ఆమలకం అన్నపేరుప్రసిద్ధమైనది. ఆమలకవృక్షం అమరవృక్షంగా భావించి పెంచుకోవాలన్నారు పెద్దలు.

ప్రతిపెరటిలోను తులసి మొక్క విధిగా పెంచవలసినదన్నీ దానికి శ్రద్ధగానీళ్ళుపోసి పోషించవలసినదన్నీ పూర్వులు ఏర్పరచినఆచారం అర్థంలేనిదికాదు. తులసిఆకురసము ఆయుర్వేదౌషధాలకు అనుపానంగా వినియోగిస్తారు. అది కఫహారి అదికృమిహారి. చర్మవ్యాధులకు మొక్కంటికి చక్కగాపనిచేస్తుంది. పసిపిల్లలకు తులసిరసం తరచుగావాడగిన సులభౌషధం.

ఇటువంటి అమోఘమైన ప్రయోజనప్రధానంగల మొక్కలను పెరటిలో పెంచడం హిందూ గృహిణీకర్మకాండలో విధ్యుక్తధర్మంగా పూర్వులు చేశారు.

కాని కాలంమారిపోయింది. పూర్వాచారాలుమాధాచారాలనే మూఢవిశ్వాసం ఏర్పడింది. పూర్వకాలపు ఆకుపసందు మొక్కలను తోటలలో పెంచడం ఫ్యాషనుఅయింది. కూరగాయలు అనుమాత్రము బజారునుంచి కొనితెచ్చుకోవడమే గాని, పెరటిలోపండించవలెనని శ్రద్ధగాని పట్టుదలగానిపోయింది. ఇది గృహస్థులకుమాత్రమే కాదు. దేశసౌభాగ్యలక్ష్మికూడా కాదు.

ఈయుద్ధంలోపలలో ఇంగ్లాండులో ఎక్కడైనాసరే, ఏతోటలలోనైనాసరే, భూమి జాగారక్షించుకుంటే అక్కడ అక్కరకువచ్చే కూరగాయలను పట్టుదలతో దీక్షగా పెంచుతున్నారు. మనదేశంలోకూడా యుద్ధకాలంగా గొన్నిరకాలకూరలుపటాలానికి రవాణాఅవుతూ ఉండడంవల్ల వాటిధరలు హెచ్చుగానున్నాయి.

అందువల్ల మనకు అక్కరకువచ్చే కూరగాయలను ఇంటిఆవరణలో శ్రద్ధగాప్రతివారూ పెంచాలి. బస్తీలలో కేంద్రవిషయమై తగాన్ని ఎక్కువగా ప్రోత్సహించాలి. (ఆంధ్రపత్రిక)

శ్రీబీరారు యువరాణిగారి ప్రజాసేవ

ఘనతవహించిన శ్రీబీరారుయువరాణీ దుర్రెషహవారుగారు హైదరాబాదు స్త్రీలసమాజము వారి ప్రార్థనను అంగీకరించి మనరాష్ట్రములో మంత్రసానులను సిద్ధముచేయించి స్త్రీలసేవకొరకు వినియోగించుటకై కరుణామూర్తియై ఒక్క దీక్షతో పనిచేయుటకు సిద్ధపడినారు. అన్యులు చక్కగా మనుపహించిన శ్రీయువరాణీగారు మనభాగ్యవిశేషముచేత ఇట్టిప్రజాహితకార్యములు సాగించుచున్నారు. వారినివారిసేవను మనరాష్ట్రములోని స్త్రీలందరు ఆదర్శముగాను పూజ్యభావముతోను సంభావింపవలసియున్నది.

శ్రీవారు దాయీలశిక్షణ మిష్టించి సిద్ధముచేయుటకుగాను ౧౦౦౦౦ రు పారితోషిక మిచ్చి యున్నారు. రాష్ట్రములోని ప్రజలు ఈమొత్తమును ఎంతగానో ఆదరమున అతిస్వల్ప కాలములోనే సమకూర్చుకొనగలిగియున్నారు. ఏకొందరరాణులలో మహారాణులలో బేగములలో ధనికవర్గమువారలో ఈమొత్తమును సరిపెట్టగలిగి నవారైయున్నారు. కాని సాధారణపురుషులు స్త్రీలునుకూడ తమశక్తికొలది కొద్దిపాటి విరాళములనుకూడ ఇచ్చి తమసానుభూతిని వెల్లడించిన ఆదియుండక ఆనంద హేతువుగానుండును. ఎంతమందియొక్క ఇందుపాల్గొని ద్రవ్యసహాయము చేయుదురో ఈసమస్యలో అంతఎక్కువగా ప్రజాదరమున్నదను సంశయమిక రాగలదు.

సేవముఖ్యముగ తెలంగాణా స్త్రీపురుషులను ఈవిషయములో ఔదార్యముంచవలెనని ప్రార్థించుచున్నాను. ఉదారులు తమతమవిరాళములను విరాళములను ౧౫ డిసెంబరులోగా పంపినచో కృతజ్ఞతతో స్వీకరించి శ్రీయువరాణీగారి సన్నిధిలోనికి పంపించుకొనగలను. శ్రీయువరాణీగారి మానవసేవను మనమెంతకొనియాడినను తక్కువగాయేయుండును. వారి మహౌదార్యము, ప్రజాప్రేమ, సానుభూతి ఆదరము అద్వితీయగుణములై విరాజిల్లుచున్నవి.

కావున నాసోదరసోదరీమణులం దరు ఘనతవహించిన శ్రీయువరాణీగారి అభిలాషను నెరవేర్పగలరని మరొకమారు ప్రార్థించుచున్నాను.

ఇట్లు
రంగమ్మ ఓబల్‌రెడ్డి
ఆంధ్రమహిళాసభకార్యదర్శిని
నారాయణగూడెం హైదరాబాదు (దక్కన్)

పల్లెపాటలు

లాలిపాట

[చింతలపల్లి వీరరాఘవకవి నిజాంరాష్ట్రప్రాచీనకవి. సుకుమారుడు ఆంధ్రదేశంలో ప్రసిద్ధుడు. ఇతడురచించిన ప్రబంధములు అముద్రితములు. ఒకప్రతి అన్నగారాయ పరిశోధకులు చదివినారు. ఈకవి రచించిన లాలిపాట నాగరకర్నూలు తాలూకాలో అంతటా ప్రాచుర్యంలో ఉన్నది. దీనిని జగన్నాథశర్మ వైద్యగారు ప్రకటనార్థం పంపినారు. గో. ప]

(పల్లవి) లాలిలాలీలాలి అమ్మకులాలి
లాలి బాలకృష్ణ లావణ్యలోలి లాలి
(౧) కీలకృష్ణమూలా చిన్నిగోపాల
పాలిపాలుతో పాలకృష్ణ లీలా
శైశవాలుతోలీల జగదాపిలీల,
లాలిపాట వర్ణించుతునరే — లాలి
(౨) లాలువసాక్షిస్తే పరచి ఉయ్యాల
లాలిపాటలువాడ యింతులందరిల
లీలతోడుత కన్నెలిందు సీతేల
జోకొట్టుచునిదురించు శ్రీ జగోపాల — లాలి
(౩) కట్టాణిముత్యాల కనుబొమలకట్టి,
గట్టిగారదలిని కలుపేకబట్టి
పట్టివిద్యారేరు పరగకోట్టి
పట్టుగ నిదురగూర్కు సమకట్టి — లాలి
(౪) బంగారుపాప్పు బూరుకొలుపంగ,
కంగసాక్షపుచీర కొంగుజారంగ
రంగైనరత్నాల రవికెలియంగ,
అంగనలుపాడేరు పార్శ్వముప్పొంగ — లాలి
(౫) పోకేలువేపు బుద్ధులిదేరా
యీరాదాయకోడులకు యీదినమ్ము నేలా
కేరాడినట్టులు కెత్తునిదురగోరా
పోరాటముతో గక్కునిదురనోరా లాలి
(౬) ధీరచిత్తవిరాక దేవతారాధర శరీరధన్య
సంసార చారణస్తుతిచార దరిశానపీరా
వీరరాఘవ సుధాకారరాధితా లాలి
(౭) తెలుగుయీపాట రాధేయుప్రజల్లా
కల్లగాదిస్తార కరుణామోదల్లా
అల్లగానందుమా జగతిలోమెల్లా
అల్లదేవునికరుణ అమ్మ నేకల్లా — లాలి,

గీతాజయంతిసభ

(ఓ.వి) బోడేపల్లి నవంబరు౩౦

నేను సనాతనధర్మమండలివారి యాజమాన్యమున శ్రీభగవద్గీతా జయంతి జరుపబడెను. ఉదయము పూజ, పారాయణము సాయంత్రం శ్రీవాకరణ శిరోమణి చింతలరామస్వామిశాస్త్రిగారి అధ్యక్షతనసభ జరుపబడెను-సుమారు వందకుపైగా ప్రజలుకూడిరి-ప్రారంభోపన్యాసమున శ్రీకాశీరామశర్మగారుగీతయొక్క ఆదర్శములు, వాటి ప్రయోజనములనుగూర్చి మాట్లాడిరి. అధ్యక్షులవారు మనకుగీతనేల? ఎందుకై ఆచరింపవలయును? అనువిషయములగూర్చి శాస్త్రములఅనవసరములనారలకు గీతయందలి శ్లోకములను మరియు అనుభవవాక్యములచే బోధించిరి-తర్వాత, శ్రీరుగంటిశివరామశాస్త్రిగారు సాంఖ్యతత్త్వము యోగములనుగూర్చి మాట్లాడిరి-శ్రీమాఢ అళ్వరాచార్యులుగారు,నరహరిశాస్త్రిగారు భక్తియోగమునుగూర్చి ఉపన్యసించిరి, రాత్రి ౮ గంటలకు అధ్యక్షుని అంత్యోపన్యాసము, కృతజ్ఞతావందనముతో జయప్రదముగా ముగిసినది

టెంకాయలుకొట్టితే కలరాపోతుందట!

(ఓ.వి) [illegible]

కలిదంద్రగ్రామము కాలాకొల్లపుర్తి జిల్లా మహబూబ్‌నగరములో చేరియున్న దిగృహసంఖ్య [౩౫౮] జనసంఖ్య [౨౩౨౦] యున్నది, ఈగ్రామములో తొమ్మిదిపదిరోజులనుంచి కలరవ్యాపించి ఈవారమురోజులలోగా ౩౦ మందిమరణించిరి. చాలామంది యీవ్యాధిలోపడియున్నారు గ్రామస్థులు చుట్టములఇండ్లకు ఇతరగ్రామములకు పారిపోవుచున్నారు. ఇదియేదోగాలిసంబంధమైయుండవచ్చునని తలచి ఈగ్రామముయొక్క గ్రామాధికారులునుయింకొంతమందిమరికొంతమందితో రాత్రిపూట.పెద్దశేక గ్రామంతాతిరిగి ఇంటింటికి ధైర్యమిచ్చుచున్నారు, ప్రతియింటివారలను మూడుటెంకాయలను తెప్పించుకొనుమని ఆజ్ఞాపించియున్నారు- ఆదివారముగ్రామములోనిలుపుకధవలను స్థాపించెదరట.

గద్వాల

కార్తీకమాస సంభావనలు

(స్వ-వి)

యథాప్రకారముగా యీ సంవత్సరముగూడ కార్తీకశుద్ధపౌర్ణమినాడు యిక్కడ బ్రాహ్మణులకుసంభావనలు పట్టీలప్రకారము ఇవ్వబడెను దేశదేశములనుండిసంస్కృతపండితులువచ్చి తమ నిర్ణీతసంభావన స్వీకరించిరి, ఈసంవత్సరము ముఖ్యమైనవిశేషమేమన, ఈ సంస్థానముయొక్క యువరాజాగారైన శ్రీరాజాకృష్ణరాంభూపాల్ బహద్దూరుగారు తమస్వహస్తములతో సంభావనలొసంగిరి- అందుచే భూరిసంభావనలుకూడ చాలాబాగ దొరికినవి-

దత్తస్వీకారవార్షికము

ఈ కార్తీకమాసముయొక్క బహుళపంచమినాడే శ్రీరాజాకృష్ణరాం భూపాల్ బహద్దరు గారిదత్తస్వీకారమహోత్సవము జరిగియుండెను- ఈతూరి అమహోత్సవముయొక్క వార్షికము చాలా జయప్రదముగా జరిగెను. ప్రొద్దుటపోలీసు మిలిటరి పరేడుజరిగెను- మధ్యాహ్నము జాగీరు దర్బారుచేసిరి- దర్బారులో అఫీసర్లందరునుహాజరైయుండిరి. తరువాత శ్రీరాజాగారు అఫీసర్లందరికి తాంబూలములు, అత్తరు, చందనములనిచ్చిరి,

సాయంత్రము రాయల్ స్పోర్ట్సుక్లబ్బుపక్షమున పోటీపందెములుజరిగెను- అందులో పోలీసువారు, మిలిటరిస్టేటుహైస్కూల్ విద్యార్థులు రాణీ వరలక్ష్మీదేవి బాలికాపాఠశాల విద్యార్థినులు పాల్గొనిరి. స్పోర్ట్సుజరిగినతరువాత శ్రీరాజాగారే బహుమానముల పంచిపెట్టిరి. అనంతరము లింగంబాగులో అల్పాహారవిందుజరిగెను, శ్రీరాజాగారు స్వయముగా రాజాగారైనది మొదలుకొని యిక్కడస్పోర్ట్సుకు చాలాసహాయము జరుగుచున్నదని చెప్పుకొనినది.

అనావృష్టి

అన్ని జిల్లాలలోవలె యిక్కడగూడవర్షములు సక్రమముగా కురియలేదు. పంటలుసరిగా పండలేదు. రైతులకు వారిపశువులకు తినుటకుయిబ్బంది పొందవలెనది. కొట్టిపోలామంది రైతులుగద్వాలకువచ్చి శ్రీమహారాణీగారిని తకావిఅప్పులివ్వమని ప్రార్థించుచున్నారు.

ప్రదర్శనము

శ్రీకృష్ణాగేశ్వరరావుగారు ఆంధ్రదేశమునాటకకళాప్రియులకు చిరపరిచితులే- గద్వాలసంస్థానములో శ్రీకేశ్వాల సర్వారెడ్డిగారు ఒకచలనచిత్రకంపెనీని తెరిపించుటకై శ్రీనాగేశ్వరరావుగారిని ఇక్కడికిపిలిపించిరి. శ్రీనాగేశ్వరరావుగారు యిక్కడనటులతో రెండు డ్రామలను తయారుచేయించినారు. ఒకటి "రాధాకృష్ణ" రెండవది "కాశీజిగరల్."

వారి "కాశీజిగరల్" నాటకము గద్వాలలోగల స్టేటుహైస్కూల్ స్పోర్ట్సుక్లబ్బుసహాయార్థమై ౨౭వ నవంబరు దినమున ప్రదర్శించిరి. హాల్ ప్రేక్షకులతో నిండిపోయియుండెను- శ్రీ కస్థాల సాహెబుగారు, తదితర స్థానికప్రముఖులు గూడవచ్చియుండిరి,

వారినాటక ప్రదర్శనముచాలా జయప్రదముగా జరిగెను. ఇందులోయిద్దరినటుల కోటలమును గూర్చి చెప్పుకొనవలసియున్నది- కాశీజిగరల్ పాత్రధారిణియైన శ్రీమతి గౌరమ్మగారు తమ పాత్రపోషణచాల శ్లాఘనీయముగాచేసిరి. ఈ యమవేషము, భాష, యీపాత్రకునకు చాలా తగియున్నవి. తహసీల్‌దార్ వీర్రాజు పాత్రపోషణగూడ శ్రీవెంకటేశ్వర్లు చాలాబాగుగా చేసినారు. ఇతనికి ముందుముందుగొప్పఖ్యాతిరాగలదు

నాటకముఅంతయుకాగనే స్టేటుహైస్కూల్ స్పోర్ట్సుక్లబ్బు కార్యదర్శిగారైన శ్రీయుత నరసారెడ్డిగారువారి స్కూల్ పక్షమున, శ్రీరాణి వరలక్ష్మీదేవి పాఠశాలసమాజమువారిని, వారిడైరెక్టరుగారైన శ్రీనాగేశ్వరరావుగారికిని కృతజ్ఞతావందనములనర్పించిరి అదియేమైనరదృష్టమోగాని హైదరాబాదుస్టేటుసాంతము లోనొక చలనచిత్రము తయారుచేయు కంపెనీగూడలేదు. ఇక్కడగూడ ఆంధ్రజిల్లాలగలవు ఇందులో రెండరో రాజులుమహారాజులు గలరు. కాని వీరిలో యెప్పుడుగాని యీపరిశ్రమవైపు దృష్టిని మరల్పలేదు. ఇప్పుడుయీకొరతను శ్రీకేశ్వాల సర్వారెడ్డిగారు, శ్రీకృష్ణానాగేశ్వరరావుగారి సహాయముతో త్వరలోనే తీర్చగలరని నమ్ముచున్నాము

గోలకొండపత్రిక

వృషనామ సం॥ర మార్గశిర బ॥ ౫

సోమవారము

ఆంధ్ర విద్యాపీఠోత్సవము

ఆంధ్రవిద్యాపీఠమువారు ఈసంవత్సరము తమవిద్యార్థులకిచ్చు పట్టాలసందర్భములో వారికి స్వాగతోపన్యాసమును ఇచ్చుటకు మనహైదరాబాదు విద్యామంత్రిగారగు నవాబ్ మెహిదీయార్ జంగు బహద్దరు గారిని ఆహ్వానించిరి. మొన్నటి శనివారమునాడా యుత్సవము జరిగెను. నవాబుగారి యుపదేశోపన్యాసము పేరుచో ప్రకటితమైయున్నది. గత సంవత్సరము మనకు మహామాత్యులుగా నుండియుండిన సర్ అక్బరుహైదరీగారిని ఇకేపనికి ఆహ్వానించియుండిరని వినియుంటిమి. కాని ఏకారణముచేతనో అప్పుడా కార్యము జరుగకపోయెను ఇప్పుడు మరల మనరాష్ట్రమందలి యొక గొప్పమంత్రిచేత ఈకార్యము నెరవేరినందులకు సంతసింపవలసి యున్నది. ఉపదేశ మిచ్చిన వారు మనవిద్యామంత్రులు. ఉపదేశమందినవారు మన ఆంధ్రసోదరులు. అందుచేత ఈఉపదేశము మనకుచాలా ముఖ్యమైనదై యున్నది

నవాబుగారు కొన్ని యేండ్లక్రిందట హైదరాబాదు ప్రభుత్వమువారు ఆంధ్ర విద్యాపీఠానికి దానము చేసిన ఒకలక్ష రూపాయాలముచ్చటను ప్రారంభమందే తెలిపినారు. ఆ మొత్తము మనఆంధ్రసోదరులకు లాభకారియేమైనను ఇదిమాకు మారాష్ట్రమునకు నష్టకారి. మొత్తము హిందూదేశములోమనకు ఇట్టిద్రవ్యసహాయముచేసేవారుకానరారు మన ద్రవ్యము మాత్రము హిందూస్థానమందలి అన్ని మూలాలలోని సంస్థలకు సక్రమముగా పంపబడుచున్నది మా రాష్ట్రములో విద్యావ్యాప్తి నూటికి ౬ లేక ఇంకా విశేషమైతే 2 అని వినుచున్నాము ఈకారణంచేత మావిద్యకై ఇప్పుడువ్యయమగు ద్రవ్యమంతకు రెండంతల ద్రవ్యమైనను కావలసియుండును మైసూరు సంస్థానములో విద్యపై మొత్తముఆదాయంలో ఆరవభాగము వ్యయముచేయుచున్నారు మనరాష్ట్రములో ఎనిమిదవ భాగము కన్న తక్కువనే వ్యయము చేయుచున్నారు. ఆంధ్ర మరియు ఉస్మానియా విద్యాపీఠాలలో సన్నిహిత సహకార సూచకముగా డాక్టర్ గంగూలీఅను బెంగాలీవారు వ్రాసిన ఆంధ్ర శిల్పములను ఇంగ్లీషుగ్రంథాన్ని హైదరాబాదులో అచ్చుకొట్టనున్నారని నవాబుగారు తెలిపినారు- ఆంధ్రులువ్రాసిన ఆంధ్రగ్రంథాలను విరివిగా మన హైదరాబాదు ప్రభుత్వమువారు అచ్చుకొట్టించితే ఇంకా బాగుంటుంది

నవాబుగారు తెలంగానాలో ప్రాచీన చారిత్రిక సారస్వతవైభవమును కాకతీయ గోలకొండ సామ్రాజ్యములందు ఆంధ్రులకు వారిభాషకు వారికళలకుకలిగిన ఆదరణమును బాగా వ్యక్తపరిచినారు. కాకతీయసామ్రాజ్యము ఆంధ్రులకు సేవచేయుటలో విశేషములేదు-గోలకొండ పాదుషాలు ఆంధ్రుల నాదరించుటలో వారిఘనత వారినరసత, వారి భావవైశాల్యము వ్యక్తమగుచున్నది నవాబుగారు వరంగల్‌లోని ప్రాచీన సాంఘికజీవనమునుబాగా కొన్నివాక్యాలలో నిరూపించినారు. ఈవిషయాలు ఒక్కక్రీడాభిరామములోనే కలవు నవాబుగారికి తెనుగురాదు అయినను వారీ విషయాలను ఎట్లో సేకరించినందులకు వారి విషయగ్రహణశక్తి స్పష్టమగుచున్నది

"మల్కిభరాముడు"ను అబ్రాహీమునూ ఆంధ్రవాఙ్మయమును పోషించినముచ్చట చెప్పినారు. ఇంకను ఒకరిద్దరు ముసల్మానులు గోలకొండ సామ్రాజ్యకాలములో ఆంధ్ర కవులను పోషించియుండిరి అంతటితో ఆప్రకరణముముగిసెను మల్కిభరామునితో అది చెల్లయ్యెను. మరల యీ౩౦౦ఏండ్ల కాలములో ఈరాష్ట్రములో తెలుగును విచారించిన నాథుడు లేకపోయెను. తెలుగు తెగులైపోయెను నవాబుగారు ఏలనో అక్కన్న పేరును యంకన్న అని పేర్కొనినారు పేరేదైతేనేమి కాని అక్కన మాదన్నలతో అనగా ఆ మల్కిభరామునితో ఆంధ్రుల మంత్రిత్వము పెద్ద ఉద్యోగాలు చెల్లు అయిపోయెను. ఈ ౩౦౦ఏండ్లనుండి అనగా అక్కన్న మాదన్నలు ఖుతుబుషాహీల సేవలో తమ తలలను సమర్పించుకొన్న తర్వాత నేటివరకు ఈరాష్ట్రములో ఒక ఆంధ్ర సుబేదారుకాని, ఒక ఆంధ్ర మంత్రికాని, ఒక ఆంధ్రమహామంత్రికాని నియమింపబడలేదు కుతుబుషాహీ సుల్తానుల కాలములో తెనుగువారికి వారిభాషకు ఏస్థానముండెనో మన నవాబుగారు చక్కగా వ్యక్తీకరించినారు.

"ఖుతుబుషాహీ పైసా అతో హిందూ ముసల్మానులంభయులును తమ సుల్తానుపై భక్తి విశ్వాసములను కలిగియుండుటలో పోటీపడుచుండిరి రాజ్యములో గొప్పఉద్యోగాలలో ఆంధ్రులనియుక్తులైయుండిరి "యంకన్న" మాదన్నమంత్రులు సర్వతంత్ర స్వతంత్రులైయుండిరి ఖుతుబ్‌షాహీ ప్రభువుల కాలములో తెనుగు ప్రతిగ్రంథాలకు గొప్పప్రోత్సాహమిచ్చిరి రాష్ట్రములో ఫార్సీ తర్వాత రెండవస్థానము తెనుగుకే ఉండింది 'ఖుతుబ్‌షాహీ సుల్తానులు గొప్ప మతసహనమును చూపినవారు మాధ్వబ్రాహ్మణ మఠాధిపతులనువారు ప్రత్యేకముగా గౌరవించి పోషించిరి ”

పై వాక్యములలో ఎంతటిగొప్ప అంతరార్థమిమిడియున్నదో,ఎంతటిగొప్ప ఆదర్శమున్నదో, పాఠకులు బాగా ఊహించుకొనగలరు

నవాబుగారు ఉస్మానియా విద్యాపీఠములో ఉర్దూద్వారా విద్య చెప్పించుచున్న విషయాన్ని బాగా నిరూపించుచు రెండుసంగతులను వెల్లడించి యున్నారు ఆంధ్ర విద్యా పీఠమువారు ఒకనాడు తెలుగులోనే విద్య అంతయు చెప్పించితే నా కాశ్చర్యము లేదని చెప్పినారు ఇప్పుడుమాత్రము ఆంధ్ర విద్యాపీఠము నేటివీరకాయుఅనియు, అందు తెనుగుకు ఉస్మానియాలో ఉర్దూకుండుదానిలో శతాంశమైనను స్థానము లేదనియు అందరును ఆశ్చర్యపడుచున్నారు దానికేమి ఆదర్శమున్నదో దాని విశిష్టతయేమో బోధపడలేదు- రెండవది యేమనగా ఉస్మానియాలో ముల్కీ భాషలను ఎం ఏ. వరకు చదివించ ఏర్పాటుచేసినామని నవాబుగారన్నారు. దానివలన ఆంధ్రులకేమి లాభము? తెనుగు ఎం.ఏకు ఎందరైనను కూడులభించునా? తెనుగు ఎం.ఏ.లో ఎంతమందిచదువుచురు?ఏటేట ఇద్దరు ముగ్గురికంటెఎక్కువచదువరు!మరి యితరతరగతులలో తెనుగున కేమి స్థానమున్నది? తెనుగును తెలంగానాలో హైస్కూళ్లలోను కళాశాలలోను నిర్బంధ ద్వితీయభాషగా చెప్పించవలెను- ఆ విధముగాచేసితే తెనుగునకుగూడా కొంత స్థానముండని సంతృప్తి పడవచ్చును.

ఈమధ్యన దేశములో కళాశాలలలో చదువు విద్యార్థులలో అల్లరి ఎక్కువైనదని నవాబుగారు వాపోయినారు అది సత్యమే. ఏ విద్యాపీఠములో చూచినను విద్యార్థులు సమ్మెలుకట్టుట, అల్లరిచేయుట పరిపాటియై పోయినది బొంబాయి అల్లరులు, మన ఉస్మానియా విద్యాపీఠ విద్యార్థులఅల్లరులు అందరికిని తెలిసినవే కదా! మన విద్యార్థుల అల్లరులను విచారించుటకొక కమిషను కూడా ఏర్పడియుండెను దానిగతి యేమయ్యెనోయేమో! విద్యాపీఠముల నడుపువారందరును దీర్ఘముగాఆలోచింపదగిన విషయమిది కొన్ని విద్యాపీఠాలలో మత బోధ నీతిబోధకూడా నేర్పినను విద్యార్థులలో పెక్కుమంది తద్విరుద్ధ గా నడుచుకొనుచున్నారు పూర్వకాలములో గురువంటే తల్లిదండ్రులకన్న ఎక్కువ గౌరవనీయుడుగా ఉండెను ఇప్పుడు కూలికి బోధించే గురువులపై నౌకరీలకై చదివేవిద్యార్థులకు గౌరములేకుండుట కానవచ్చుచున్నది. విద్యోద్దేశములోని మూలసూత్రమునకే భంగము కలిగినది. మన విద్యాపీఠాలు నౌకర్లను సిద్ధము చేసే యంత్రాలయాలై పోయినవి ఈ విషయములో ముఖ్య సంస్కారము మొదలు కావలెను అది కావంతవరకు కళాశాలలపై ద్రవ్యము పూర్తిగా వ్యర్థమగుచుండును.

రష్యానుగూర్చి నెహ్రూగారి అభిప్రాయము

ఆర్-యస్-పండితు గారు డిసంబరు ౨ వతేదిన పత్రికాప్రతినిధులతో ముచ్చటించుచు రష్యా ప్రజలు ధైర్యముతో శత్రువును ప్రతిఘటించుచున్నందుకు పండితజవహర్లాలు నెహ్రూ గారు పూర్తిగాప్రశంసచేయుచున్నారని ఆర్-యస్-పండితుగారునైని సెంట్రల్ జెయిలులో కొద్దిరోజులక్రిందట ఒక్కసంవత్సరకాలము డేరాడూన్ జెయిలులో పండితనెహ్రూగారితో నేయుండిమునిరి యుద్ధములో చిన్నచిన్న ఘట్టములమాటనుకేకేటించి, ఒకదేశప్రజయంతయు స్వాతంత్ర్యము కొరకై వీరత్యాగముచేయగలదని చైనాప్రజలును రష్యాప్రజలును చూపగలరని చెప్పిరి- యుద్ధములో రష్యాచేసినటువల్ల సైనికదృష్టితోగాని, సైనికభావములదృష్టితోగాని చాలాభేదమేర్పడినదని జవహర్లాలుగారిఅభిప్రాయమనిఆర్-యస్-పండిట్ గారుచెప్పిరి భారతదేశప్రజలకిది గుర్తెరిగియు వరలసానుభూతి! సహజముగా రష్యావైపున నుండుననియు జవహర్లాలు గారిఅభిప్రాయము

కానియింతమాత్రమున బ్రిటనుకెదు భారతదేశ ప్రజ కాంక్షించిన మార్పులు భారతదేశముయొక్క బ్రిటనువైఖరిని బట్టి యుండునని నెహ్రూ గారిఅభిప్రాయము

కాంగ్రెసు శాసనసభాకార్యక్రమము విషయములో అట్టికార్యక్రమము ఉండవలసినదే నిధనే, కాంగ్రెసు మూడుసభల ఒకటి ఏర్పడితర్వాత శాసనసభా కార్యక్రమమునుగూర్చి ఆలోచించవచ్చునని జవహర్లాలుగారు చెప్పుచుండిరట

జిన్నా గారితో కాంగ్రెసు సమాధాన యత్నము

కాంగ్రెసు ప్రధానకార్యదర్శియగు ఆచార్యకృపలానిగారిని " అసోసియేటెడ్ ప్రెస్సు" ప్రతినిధిజిన్నా గారితో సమాధానముకుదుర్చుకొనుటకైమరలకాంగ్రెసువారు ఏదైనయత్నముచేసి నారాఅనిఅడుగగా కృపలానిగారు "కాంగ్రెసుమహాసభవారుచేయుటకు ఎదురుచూచుచున్నది-జిన్నాగారేముందుగా కాంగ్రెసుతో రాజీబేరముచేయుదలచుచో, వారికి ఎట్టిఆటంకములు ఉండబోవు- గాంధిమహాత్ముడు ప్రతిష్టకొరకు లాడువారుకారు- వారు జిన్నా గారియింటికిపోయి వారితో మాట్లాడుటకు సంసిద్ధులు" అనిచెప్పిరి ఇంతవరలో జిన్నా గారుకోరిన షరతులను ఒప్పుకొన్నచో కాంగ్రెసుయొక్క జాతీయతకు భంగము కలుగునుగనుకను, దానిపూర్వచరిత్రకు విరుద్ధముగనుండునుగనుకను జిన్నా గారితో సమాధానము కుదుర్చుకొనుటకై కాంగ్రెసుచేసినప్రయత్నములన్నియు విఫలములయ్యెను జిన్నా గారుఅనవరతమునుమార్పుతో భారతదేశములో రెండుజాతులున్నవని క్రొత్తమాటలేదని దానిని ఒప్పుకొనవలెనని పట్టుబట్టియున్నారు-కాబట్టి కాంగ్రెసుమంచిసమయముకొరకై వేచియున్నది జిన్నాగారు స్వయముగా సమాధానప్రయత్నము చేయదలచినచో వారుగాంధిగారికి వ్రాసినచాలును-అని కృపలాని గారుచెప్పిరి

బ్రిటిషుప్రభుత్వము రాజీయుద్దేశముతో బదులిచ్చు మినిస్టరీగా పనములో చెప్పబడినట్టి అధినివేశ ప్రతిపత్తిని యుద్ధానంతరము ఇంతకాలముఆని కోరినంతకాలములోగా ఇచ్చుటకొనుటకుఒప్పుకొన్నచో, కాంగ్రెసువర్ధాలో చేసిన నిర్ణయమును సవరణ ఒప్పుకొనువారని కృపలానిగారిని ప్రశ్నించగా, వారుసందేహించుచునే జవాబిచ్చుచు అసలు విషయముకాదనియు, సేయు, వారేమిచేసినారను నది అసలువిషయమనియు చెప్పిరి

సూర్యనారాయణ శాస్త్రిగారి షష్టిపూర్తి సమ్మానము

విశాఖపట్టణము, డిసెంబరు ౧

అభినవవాగనుశాసన బిరుదాంకితులగు శ్రీ బులుసు సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారి షష్టిపూర్తి సమ్మానోత్సవము నిన్న సాయంకాలము జయపురాధీశ్వరుల అధ్యక్షతను విశాఖపట్టణమునందు వాలుకేరు ౬ లో వైభవముగా జరిగెను

ప్రారంభమున సమ్మానసంఘాధ్యక్షులు శ్రీ మామిడిపూడి వెంకటరంగయ్యగారు ప్రసంగించుచు శ్రీశాస్త్రిగారు పూర్వకావ్యగ్రంథములు పరిశుద్ధముగా పఠించినవారనియు, పద్యగ్రంథములు లేకముద్రితవారనియు, సంస్కృతవాఙ్మయపరిశ్రమ విమర్శపూర్వకంగా వ్రాసెరనియు తెలిపిరి,

తరువాత సమ్మానసంఘ కార్యదర్శి శ్రీదివాకర్ల వెంకటావధానిగారు షష్టిపూర్తిసంచికను శ్రీశాస్త్రిగారికిసమర్పించిరి-

అనంతరము సభాధ్యక్షులు శ్రీవిక్రమదేవవర్మమహారాజావారుపన్యసించుచు పూర్ణాయుర్దాయము ౧.౨౦ సంవత్సరములలోను పూర్వార్ధముగడచి, ఉత్తరార్ధముప్రవేశించిన నన శ్రీశాస్త్రిగారు పెద్దలఆశీర్వచనమునొంది చిరకాలముజీవింతురని ఇట్టిఉత్సవములు జరుపబడుననియు, గొప్పవారిని గౌరవించుటవారిగొప్పతనముఅనకాదనియు, మనయొక్క ఔదార్యము తెలియజేయుటకేయనియు తెలిపిరి-

సమ్మానసంఘమువారి పక్షమున శ్రీఅధ్యక్షులవారు శ్రీసూర్యనారాయణశాస్త్రిగారికి ౧౧౧౬ రూప్యములను కానుకనుసమర్పించిరి-

పిమ్మట పెక్కుసంస్థలు స్వాగతపత్రములు సమర్పించినవి పెక్కుమందిప్రముఖులు శ్రీశాస్త్రిగారిని ప్రశంసించుచుఉపన్యసించిరి-

శ్రీశాస్త్రిగారుతమకుసత్కారముగావించినందుకు కృతజ్ఞతను తెలుపుచు వేదమునందలి అధ్యయనాగరికతనుగూర్చి ఉపన్యసించిరి-

(ఆంధ్రపత్రిక)

బ్రిటనులో క్రొత్త ఇండియా హైకమిషనరు

బెంగాల్ ఆసెంబ్లీస్పీకరగు సర్ మహమ్మదు అజీజుల్ హక్కుగారుస్పర్ ఫిరోజు ఖాను నూను గారిస్థానములో బ్రిటనులో ఇండియాయొక్క హైకమిషనరుగానుండుటకు నియుక్తులైనారు కొంతకాలమునుండి సైమాయి గారి కార్యవర్గములో సభ్యులుగా సంనియుక్తులైరని తెలిసినదే

స్థానికవార్తలు

శ్రద్ధివారిధికస్సై యాత్రించినవారి వివరము లిచ్చినారు-శ్రీ కృష్ణస్వామిగారిభార్య ౧౦౦రూ వెంకటరంగరెడ్డిగారు ౫౦ పాపాగోపాల్దాసు మహంతుగారు ౫౦ రు॥ గాజీయార్జంగుబహద్దరు ౧౦౦_నమూలాల్ రాములాల్ కమిటి ౨౫౧ శాంప్రసాదుపటేలుగారు ౧౨౦ డాక్టరు వహీదుల్లా గారు ౨౫ రూపాయిలు

హైదరాబాదు ప్రముఖులు కొందరు విద్యగా ప్రదర్శనప్రదర్శనలను తగ్గించుటకై ప్రతిజ్ఞాపత్రకటనమునుచేసినారు ప్రభుత్వమువారు శాసనము చేసినారనియు, అందుచే పురప్రముఖులు దానికి తోడ్పడవలెననియు అందుచే గౌ॥సయ్యదుఅబ్దుల్‌జమంత్రిగారు చెప్పినసభలో వివిధవ్యక్తులవారందరును పాల్గొనిరనియు ... ప్రాద్దున ... బహిరంగసభజరుగునని యు సత్సాలగుగారు అధ్యక్షతవహింతురనియు తెలిపినారు-

అన్వలుకాలాకార్లమార్పులు యాత్రించిదిగు జరిగినవి ఏక్ సాధుప్రసాదు గారు రెవెన్యూ కచ్చేరిలో స్పెషల్ ఆఫీసరు గాను,అహమదీ హుస్సేనుగారు మహబూబునగరు తాలూకాదారుగాను, రామబక్క గారు కొత్తగూడెం, గులాం హైదరుగారు రాయచూరు తాలూకాదారుగాను అహమదలీ గారు లోకల్ ఫండు కార్యదర్శిగాను గులాంమొహియుద్దీన్ గారు బీదరు తాలూకాదారుగాను, కరీముల్లాఖాదిరీ గారు బీదరు తాలూకాదారుగాను, ఫక్రుద్దీన్ మహమూదుగారు నల్లగొండ తాలూకాదారుగాను ఏర్పాటు చేయబడినారు-

పింఛనెల్ జమీందారుఅగు రాజాఅక్బరలీ ఖాన్ ఆతేవారు హైదరాబాదుకువచ్చినారువారు వివిధస్థలాలను చూచి ఆనందించిరి ... జనాబ్‌ సాదుసాయంత్రము ... నిజాం ప్రభువుగారికి తోకలకి ఒకగంటసేపుమాట్లాడిరి-తర్వాత శ్రీ యువరాజాగారితో కలిసిరి

"ప్రతాప్"అనుపత్రికయొక్క సంపాదకులగు కృష్ణాజీగారు లాహోరునుండి హైదరాబాదుకు డిసెంబరు౪ తేదిలో రానున్నారు-

నాగపూరులో కాంగ్రెసునాయకులగు భారతీఅనువారు హైదరాబాదుకువచ్చిఇచ్చటికాంగ్రెసు సభ్యులతో కలిసి మాట్లాడిరి

అంవరంబరునాడు ఔరంగాబాదుకుచేరారు గారిఅగుఅలీఅక్బర్ బిల్గ్రామిగారు దేవదయావ్యాప్తి గమనుబాపత్రికల తెలిపిరి. "మీరేమను నాటకశాక్రాచ్యము మీరుప్రొద్దుననుండి సాయంత్రంవరకు మీఅరపలాఅపూర్తికొరకు మేచేయార కచ్చేరిలోవచ్చినాతో చేరుగాకలవవచ్చును మీకుండుకష్టాలనుతొలగించుట నావిధి మీరు అధికారులనువిశ్వసించండి,ప్రభుత్వమువారినుండిన్యాయముదొరకదనిమీరు ఎప్పుడున్నూ విచారపడకండి అన్నిమతములవారు వికమత్యంతోఉండండి ఏ.హెచ్.ఇ. ప్రభువుగారియెడభక్తికలిగిఉండండి

హైదరాబాదులో ప్రభుత్వ నూతనభవన నిర్మాణము

ఈ క్రింద హైదరాబాదు సమాచారమందు ఈవార్తయున్నది -

హి.ఇ.హె. నిజాం ప్రభువరేణ్యులు కేంద్రప్రభుత్వములు కార్యస్థానభవనముల ప్రకాశకము ఆగస్టు ౨౬-వ తేదిన ప్రారంభించుచు కొన్నిఅయా ఒభవనమునకు శంకుస్థాపనముచేసిరి-పెంక్రంజా హిలోద్దు పడమటిదిక్కున్న ౫౦ ఎకరములభూమి పై యీభవనములునిర్మింపబడును-ఈభూమినిగాలఅక్షరూపాయాలు పెట్టి కొనబడెను- హైదరాబాదు బి-జి-స్టేషనుకు ఇదిరెండుఫర్లాంగులలోనున్నది-అందుచే ఇదిఒకకేంద్రస్థలము వ్యాకమించిడగలదనిచెప్పవచ్చును శ్రీప్రభువరేణ్యులు మాత్రో శ్రీ మరణించుటకాలమిదికమునుండుటచే శంకుస్థాపనము నిరాడంబరముగజరిగెను రాజకుటుంబమువారును ఎగ్జిక్యూటివుకౌన్సిలు అధ్యక్షులును సభ్యులును ప్రభుత్వకార్యదర్శులునుమాత్రమే ఇందువచ్చిరి- హి.ఇ.హె. ప్రభువరేణ్యులీపనులయందు అత్యంతశ్రద్ధనుచూపి ఛీఫ్ ఇంజనీరు గారితో చాలసేపటివరకుభవనముల డిజైనులనుగురించియు, అందలిఅవకాశసౌకర్యములనుగురించియు ఇతరసౌకర్యములనుగూర్చియు చాలసేపటివరకుసంభాషించిరి

బహిరంగలేఖ

శ్రీయుత గోలకొండ పత్రికా వ్యవస్థాపకులకు

ఆర్యా!

౨౮-౧౧-౪౧వ తేదీ నాడు తాము "గీతాజయంతి" అను శీర్షిక క్రింద సనాతనసభవారి జయంతినిగురించి వ్రాయుచుమనయాంధ్రులలో "నీయాచారము పట్టువడలేదని వ్రాసితిరి. కాని మనయాంధ్ర విద్యార్థినులలోను ఈ యాచారము కలదని తెలుపుటయే నాముఖ్యోద్దేశము

హైద్రాబాదు బాలికలయున్నత పాఠశాల (నారాయణగూడెము) లో ప్రతిసంవత్సరము గీతాపాఠములు చెప్పబడి వ్రాతపూర్వకముగను పరీక్షలు జరుపబడుచున్నవి, అత్యుత్తములుగనుత్తీర్ణలగువిద్యార్థినులకు బహుమానములు గీతాజయంతి సందర్భమున పంచిఆంధ్ర విద్యార్థినులు ప్రోత్సహింపబడుచున్నారు- ఇట్లు ప్రతిసంవత్సరముజరుగుచున్నది. తిథినిర్ణయమునకు దగినయాధారము లేకుండుటచే మార్గశిరమున చేయుచున్నాము ఎప్పుడుచేయవలయునాయను విచారము మాత్రముఆంధ్రులకు అంధ్రేతరులకును ఆవసరము- ఏమైననుప్రాయాను పాఠములోకములో చెప్పు-గీతాజయంతులు జరుగు గాక! రాబోవు సంవత్సరమున మీసూచనఆచరణలో పెట్టుటలో చవజరుగుచున్నది-

బాలికలయున్నత పాఠశాల నారాయణగూడెము ౧-౧౨-౪౧ } ఇట్లు పి. అహల్యాదేవి బాలికాసంఘ కార్యదర్శిని,

[సంతోషము. ఒక్క-బాలికాపాఠశాలలో మాత్రము జరుగుటచే ఆంధ్రులలో ఈయాచారము పట్టుబడినట్లు నిర్ణయముకాలేదు. అందరు అప్పుడప్పుడు ఏకొద్దిమందియో తెలంగాణాలో గీతాజయంతినిచేయుచుండవచ్చును. అదిచాలదు. అది గ్రామ గ్రామమునందును వ్యాపించవలెను- గీతాజయంతిని మార్గశిరమందుచేయుటతప్పు. అది కార్తీక అమావాస్య నాడే చేయవలెను, భారతయుద్ధ కాలచర్చ హిందువులపండుగలు అనుగ్రింథమందుకలదు.

గో. ప. సం]

వితంతు వివాహములు

మార్గశిర శు ౯, శు ౧౦ తిథులలో సూర్యాపేటలో ఇద్దరు వైశ్యవితంతుబాలికలకు వివాహములు జరిగినట్లు ఒక విలేఖకుడు తెలిపినాడు. అవివాహముల వివరము లిట్లున్నవి-

౧ వధువు, మునగాలపరగణా గంగిశెట్టిగూడెంనివాసియగు పోలిశెట్టికనకయ్యగారి తమ్ముని కుమార్తె పేరుభవలక్ష్మి. వయస్సు ౧౬ సం॥ వరుడు సూర్యాపేట కాపురస్థుడు బొమ్మిడిఅరయాధ్య వయస్సు ౨౫ సం. ఈవివాహము సూర్యాపేట భోనగిరిలక్ష్మయ్యగారింట అతివైభవముగా జరి

కుక్క- గాడిదకు పాలిచ్చుట

(ఏ వి.)

కర్నూలుజిల్లాలో కామరశెల్లియను గ్రామమునందు- ఇచ్చట వైశ్యకులజాడగు పెద్దతిరుపతయ్యగారు మిగుల ఉదారస్వభావముతో నొక అన్నసత్రమును కర్నూలునుంచి నంద్యాలకుపోవు రోడ్డులో కట్టించి వచ్చిపోవుసాధుపురుషులకు, బీదసాదలకు యిద్దరునౌకరుల నేర్పరచి అడిగినవారికిలేదనక అన్నముపెట్టుచున్నారు-ఈసత్రము కాపలాకై ఒకకుక్క-నుగూడ పెంచినారు. ఈ అడుకుక్క- ప్రసవించిన రెండుమూడుదినములలోనే తన సంతానముగోలుపోయినదనియు సత్రమునకుసమీపములో పోన్నదులపల్లె చాకలివాని గాడిదప్రసవించినఆయిదుదినములకే భల్లూకపువాతబడెననియు చెప్పుచుందురు-అదిమొదలుతల్లిలేని గాడిదపిల్లకు కుక్క-రేయిపాలునొసగుచు ఒకదాని నొకటెవదలాయక సంచరించుచుండును-గాడిదపిల్లలేనిసమయమున కుక్క- కన్నమిడినచో గాడిదపిల్ల రాకకై గొంతెత్తిగోలపెట్టును-వెంటనే గాడిదపిల్లపరుగెత్తుకవచ్చి రెండునుకలిసి భుజించును-రేయికుక్క-లైన యీకుక్క-తో కొట్లాటపెట్టుకున్నచో వెంటనే గాడిదపిల్లవచ్చి తనకాళ్లతో తన్నుచు తరిమివేయును- పిమ్మట కుక్క-ను పండగలందుకు తనమూతితో నిమురును. తదనుసారము పండిన పెంతనే స్తన్యపానముచేయును.

అఖలభారత వర్షీయ శ్రీభట్టబ్రాహ్మణ మహాసభ

(భరథుఆ.జిల్లా ముజప్ఫర్ పూరు, బీహారుసూబా)

అఖలభారతవర్షీయ శ్రీభట్టబ్రాహ్మణ మహాసభ ఈ౧౯౪౧ డిసంబరునెల ౨౫, ౨౬, ౨౭ తేదీలలో ఉత్తర హిందూస్థానమందలి బీహారుసూబాలోచేరిన ముజప్ఫర్ పూరు జిల్లాలోని భరథుఆను నగరమున సమావేశము కానున్నది- వివరములు ముందు తెల్పబడును- కావున దక్షిణప్రాంతీయ భట్టబ్రాహ్మణులెల్లరు ఆ మహాసభకు సముచితగు ప్రతినిధులబంపి, మనకవసరమగుతీర్మానము ప్రవేశపెట్టించి నెగ్గింపజేసి లాభమునుపొందు ప్రయత్నమాచరింప ప్రార్థితులు.

పెంట్లవెల్లి, జి. మహబూబ్ నగర్ ౨౯-౧౧-౧౯౪౧. } ఇట్లు చక్రహరినరసరాజు హైకోర్టు వకీల్

గనుక: వధువుపక్షపుబంధువులెవ్వరును పెండ్లిలో పాల్గొనలేదట.

౨. వధువు సూర్యాపేటవాసియగు అయితా వెంకయ్యగారికుమార్తె అచ్చమ్మ. వయస్సు౧౯. వరుడు పెనుగూడు గ్రామనివాసి, గ్రంథె నారాయణ వయస్సు ౨౯. ఈవివాహము కూడా సూర్యాపేట భోనగిరిలక్ష్మయ్యగారింట ఆనందముగా జరిగినట్లు తెలియుచున్నది-

బెంగాలు మంత్రివర్గపు రాజీనామా

బెంగాలుమంత్రివర్గమందలి౧౦-మంది మంత్రులు కూడా డిసంబరు ౧-వ తేదీన తమమంత్రిస్థానము లను వదలుకొనుచున్నామని రాజీనామాపత్రములను బెంగాలుగవర్నరు గారికిపంపించుకొన్నారు. ఈరాజీనామాలను అంగీకరించవలెనా వలదా యనిగవర్నరుగారు తీర్మానము చేసికొనువంతవరకు వారలు మంత్రులపనులనుమాత్రము జరుపుచుందురు-గవర్నరుగారుఈరాజీనామాలనుఅంగీకరించి మరొకరివి మంత్రివర్గము నేర్పాటుచేయుట కావీలులేనిచో రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలనవిధానము అమలుకువచ్చినతర్వాత బెంగాలులో ఇదిరెండవసారి మంత్రివర్గము మారుటయగును-

డిసెంబరు ౧ వ తేదిరాత్రి ఒక దళ్లినుపోయి లునౌకపై ఒక జర్మనువిమానమునుండి టార్పిడో దెబ్బ వేయబడినట్లును, నౌకనుండి అవిమానమునకు మరతుపాకీగుండ్లుప్రయోగించబడగా అవిమానంపారిపోయినట్లును, నష్టమేమియు లేనట్లును తెలిసినది-

హైదరాబాదు ధరలు

తేది ౪-౩-౫౧ ఫ. ప్ర

పల్లా ౧కి ౧౨౧ సేర్లతూకముధరలన్ని హాలీశ.

వియ్యము	పల్లా ౧కి ధర
	రూ అ పై
సిందిపొంట్లు	౨౫ నుండి ౨౬ వరకు
సంబర్లు	౨౬ ౯ ౦
ఢిల్లీతోగాలు	౨౪ ౪ ౦
రాంసాగర్లు	౨౩, ౨౨౪
నావగ్రాం	౨౫ ౯ ౦ కొత్తవి
,,	౨౬ ౯ ౦ పాతవి
ఆర్కాటీ	౨౨, ౨౨ ౯ ౦ కొత్తవి
,,	౨౪-౯-౦ ౨౫ పాతవి
సోనామతి	౨౨ ౧౨ ౦
బుడుములు	౨౨ ౦ ౦
కేసరి	౨౦, ౨౨ వరకు
గోధుమలు	
పర్వతి	౨౯
బస్సి	౨౫ ౯ ౨౪ వరకు
అమ్మాఁరి	౨౨, ౯ ౦ ౨౬
పోటియా	౨౨, ౨౧
ఎరగోధుమలు	౨౦ ౨౧
తెల్లజొన్నలు	౧౨ ౪ ౦ ౧౩ వరకు
పచ్చజొన్నలు	౧౧ ౯ ౦
సెనగలు	౧౯౪ ౧౯ వరకు
కందులు చౌధరవి	౧౩౪ ౧౩౪
మినుములు	౧౫౪ ౧౬ ౯ ౦
అలసలు	౧౫ ౦ ౦
సజ్జలు	౧౧, ౧౨
పప్పులు	
సెనగ పప్పు	౨౩ ౦ ౦
కంది ,,	౧౯-౨౦-౨౧
పెసరసెనగ,,	౨౧ ౨౨ ౯ ౦ ౨౩
అలసి ,,	౧౯ ౧ ౦
మినుప ,,	౨౧ ౦ ౦ ౧౩౪
పెసర ,,	౨౦ ౦ ౦
బెల్లము ౨౧ నుండి ౨౧ ౯ ౦ కొ॥ ౨౦పా॥	
ఉప్పు	౧౨, ౧౧ ౪ ౦
పుల్లికడ్డ	౧౪నుండి౧౩౪ ౧౪౪
వరుగు మంచిది	౪౫ నుండి ౫౦వరకు కొత్తవి
చక్కెర మణుగు [౪౦ సేర్లు]	
జావా ,, ,,	౧౪ ౦ ౦
బొంబాయి ,, ,,	౧౩ ౧౪ ౦
మద్రాసు ,, ,,	౧౩ ౧౫ ౦
నిజామాబాదు ,, ,,	౧౩ ౧౨ ౦
ఎర్రచక్కెర ,, పల్ల	౨౦ ౦ ౦
కర్జచక్కెర ,, ౪౦ సే.	౧౬ ౧౨ ౦
ఎల్లికడ్డ మణుగు ౧౨ సే.	౫ ౯ ౯
అల్లం ,, ,,	౨
మణుగు ౧౨ సే.	
కొబ్బెరనూనె ,,	౫ ౧ ౦
కుసుమనూనె ,,	౫ ౦ ౦
నువ్వులనూనె ,,	౪ ౪ ౦
వేరుసెనగనూనె ,,	౪ ౦ ౦
కిరోసిన్ (గ్యాస్) ,, డబ్బా ౧కి	౪-౧౨-౦
నెయ్యి మణుగు ౪౦ సేర్లు	
వెదరు నెయ్యి ,,	౬౫ ౦ ౦
తెలంగాణా ,,	౫౫ ౦ ౦ ౫౦
వనస్పతి డబ్బా ౧కి	౧౧ ౬ ౦
బాదాముల బస్తా ౯,	౧౧ ౦ ౦
వేరుసెనగ ,,	౯ ౪ ౦
పప్పు ,,	౧౨ ౦ ౦
బంగారు తు॥ ౧కి	౫౫ ౯ ౦
వెండి ౧౦౦ తు	౭౪ ౯ ౦
,, తు ౧కి	౦౪౩ ౪
సవరన్ ౧కి పౌడి రూ-	౩౩ ౧౨ ౦
మారకం	
హాలీక కల్దారు	౧౫ ౧౨ ౬
కల్దారుకు హాలీలు	౧౫ ౧౦ ౬

బొంబాయి ధరలు

(డిసంబరు ౫ వ తేదివ)

	రూ. అ. పై.
ప్రత్తి (ఫ్రిబర్-మేవాయిదా కంట్రాక్టు)	౨౫౧-౧౨-౦
ఉమ్రాపత్తి (డిసంబరు-జనవరి వాయిదా)	౨౧౫-౪-౦
,, ,, (మార్చివాయిదా)	౨౦౧-౯-౦
(నవంబరు ౨౯ తేదీన)	
వెండి (తయారు) తులాలు౧౦౦కి	౬౪-౧౨-౦
,, (నవంబరువాయిదా) తు.౧౦౦కి	౬౪-౧౧-౦
,, (డిసెంబరు ,,) ,, ,,	౬౪-౧౪-౦
బంగారు (తయారు) తులా౧కి	౪౬-౩-౦
,, (నవంబరు వా॥) ,, ,,	౪౬-౪-౦
,, (డిసెంబరు) ,, ,,	౪౬-౩-౦

గమనిక:-

సెల ఏ ౩౦ వుకి పడను కర్తనూవది గా తెలుపు చుందుము- అయినను ఏదైన పొరపాట్లుండిన వానికి పత్రికవారు బాధ్యులుకారు,

అమెరీగారి అసత్యములు

రాజేంద్రప్రసాదుగారి అభిప్రాయము

హిందూ దేశపు కోటానుకోట్ల జనులందరికిని ఓటుహక్కు నిచ్చి ముసల్మానులప్రతినిధులను ముసల్మానులే ఎన్నుకొనునట్లుచేసి, ఈపద్ధతిగా ఏర్పాటుచేయు ప్రజాప్రతినిధిపరిషత్తు భారతదేశమునకు భావిరాజ్యాంగమును నిర్ణయించినట్లుచేయవలెననిగదా కాంగ్రెసుకోరుచున్నది, దానికి అమెరీగారు కొన్ని ఆక్షేపణలు తెలిపినారు. ఆయాక్షేపణలను విమర్శించుచు బాబూరాజేంద్ర ప్రసాదుగారు ఇట్లు చెప్పినారు.-

"ముసల్మానులకు ఇష్టముకాని ఏనిర్ణయమైనను వారలకుబలత్కారముగ అంటగట్టబడదని చెప్పినతర్వాతకూడ ముసల్మానులు ఏమిఆక్షేపణలు చేయగలరో తెలుసుకొనజాలకున్నాను- అధికసంఖ్యాకప్రజలుగల తెగలప్రతినిధులు తమనుఅడుగులో త్రొక్కిరదను భయములేకుండ ఆహ్వానము సంపూర్ణరక్షణ పొందుచున్నవి.-

"ప్రజాప్రతినిధి పరిషత్తునందు ఎక్కువమంది యొక్క-మాటప్రకారము నిర్ణయించుటకు అమెరీగారు ఒప్పుకొనకుండుటచూడగా ఆపరిషత్తునందు కాంగ్రెసువర్గపువారలే ఎక్కువమందిఉండబోయెదరని వారు గ్రహించినట్లే కనుపించును. పైన చెప్పినట్లు కట్టుదిట్టములేర్పరచి అల్పసంఖ్యాకుల అనుమానమును తొలగజేసినతర్వాత అధికసంఖ్యాకులనిర్ణయము చెల్లుటను అమెరీగారికేమియాక్షేపణయుండవలెను? అధికసంఖ్యాకుల వాంఛల ప్రకారము జరుపవలెనని, అల్పసంఖ్యాకులు పాలన చేయవలెననిగాని, రాజ్యాంగమును నిర్ణయించవలెననిగాని సూచించుచున్నారో? అల్పసంఖ్యాకులు పరిపాలనచేయవలెనని అమెరీగారుచెప్పుట ఆశ్చర్యమున్నదికానికాదు, ఇంతకును బ్రిటిషుపరిపాలన ప్రజల అభీష్టములప్రకారము జరుగునట్లు వ్యవస్థచేయబడలేదు- అమెరీగారికివచ్చిన నిజమయినచిక్కేమనగా, ఓటుహక్కుగల ప్రజలనిర్ణయము ను గురించి వారికిభయముగా నేయున్నది, కాంగ్రెసుఅట్టిప్రజలవిశ్వాసమునుపొందియున్నది అందువల్ల అమెరీగారు ఏవోలేనిపోనికారణములు చూపి హీనమైనకారణమును శ్రేష్ఠమయినదానినిగ జూపదలచినారు.

ఈదేశమునందు పరిపాలకులుగనున్న బ్రిటిషు ప్రభుత్వమును తొలగించి ఆచోటును ఆక్రమించుటకై కాంగ్రెసుఉద్యమించుచున్నదని అమెరీగారనినారు. కాని బ్రిటిషుపరిపాలన ప్రజలసమ్మతిపైఆధారపడలేదనియు, కాంగ్రెసు రాజ్యాధిపత్యమునకువచ్చినచో, ప్రజలుసమ్మతించుటవల్లనే అట్లుజరుగునవియు వారుమరచినారు- బ్రిటిషు పాలనను నిలుపుటకు బ్రిటిషువారిశక్తి సాధనము కాంగ్రెసుపరిపాలనను (పరిపాలనయని అనవచ్చునుచో) నిలుపుటకు భారతదేశప్రజలసమ్మతియు, అభీష్టమును సాధనములుగనుండును-

కాంగ్రెసుయొక్క అహింసకు అర్థమేమైనను సచో అదియిదియేగాని మరొకటి గాదు. బ్రిటిషువారిచేత భారతదేశమందు ఏపరిపాలనగాని ఉండగలదని అమెరీగారు ఊహించజాలకున్నారు. కాంగ్రెసుయొక్క అభిప్రాయము పూర్ణముగాదీనికిభిన్నము. దానిలో మొదట బ్రిటిషువారి అవసరముగనుక ఆదిపూర్తిగా తీసివేయబడును.

"భారతదేశములో అన్ని పక్షముల వారలును భారతరాజ్యాంగ శాసనమును నిరాకరించినందుకు అమెరీగారు విమర్శచేసి తెల్పినకారణము పూర్తిగా తప్పు-అదిఅందరిచేతను నిరాకరించబడినది-ఎందుకనగా, దానివల్ల-బీటికలు చిరస్థాయిగానుండునట్లున్నది- అట్లుచేయుటలో క్రియలక్ష్యమును దాటిపోయినది. మరియుఅనేకములైన అడ్డంకులను, ఆటంకములను పెట్టి నిజమైనఅధికారము బ్రిటిషువారిచేతులలోనుండునట్లు చేయునదిగా ఉన్నది.

"ఏతెగవారిలోగాని ఏమాత్రమైనను ఎక్కువమందిపై బలాత్కారముగ అంటగట్టబడిన రాజ్యాంగము సంతృప్తికరముగా పనిచేయజాలదు) అమెరీగారు చెప్పినమాటనేను పూర్తిగా ఒప్పుకొనుచున్నాను- అల్పసంఖ్యాకులచే అధికసంఖ్యాకులపై బలవంతముగా అంటకట్టబడినరాజ్యాంగము విజయవంతముగా అమలుజరుగుట అంతకంటె సాధ్యముకాదని అమెరీగారు గ్రహింతురుగాక యనిమాత్రమే నావాంఛ-భారతీయులను వారియిష్టమునకువదలినచో వారలు బ్రిటిషుపద్ధతినే అనుసరింతురనియు, తమపద్ధతిని తామేర్పాటు చేసికొనరనియు అమెరీగారెందుకు అనుకొనవలెను? మొదటిమాటభారతీయులు తమయిష్టమైనతీర్మానమును తాముచేసికొనుటకు స్వతంత్రులనుగా వదలవలెను. ఇదియేఅమెరీగారు సాగనీయరు. వారు భారతదేశమునకుఇచ్చెదనని చెప్పుదానిని అనుభవానికిరాకుండచేయుటకుఆటంకములను అనేకములను ఏర్పరచి నతర్వాతగాని వారట్లుసాగనిచ్చునట్లుకనిపించదు.

"......ప్రభుత్వస్థానమును కుర్చీలపైఅనేకులైయున్న వారలు క్రొత్తరంగుగలవారలు వచ్చినందువల్ల అమెరీగారు అధికారమునసనుభవించునిషయమున ఎట్టిభేదము గానికలుగలేదు. భారతీయులలో ఎట్టిఅభిప్రాయముగలవారు గాని ఈస్థితికి ప్రతికూలురైయున్నారు.

అస్సాములో సావర్కారుగారి ప్రచారము

అస్సాంరాష్ట్రమునందు విద్రుముకతకు సావర్కారుగారు నవంబరు ౨౮ వతేదినపోయియుండినపుడు వారికిహిందూప్రజలును, అనేకహిందూసంస్థలును సన్మానమునుచేసియుండెను. ఆసన్మానములనందుకొని నవంబరు ౨౮ వతేదిన వారుపన్యసించుచు కాంగ్రెసు పక్షాలో బాధితులైన మానవులకై ఒక్కకన్నీటిబొట్టు రాల్చలేదుగాని ముసోలిని, హిట్లరులు పరదేశాక్రమణ చేసినందుకు దూషించినదని ఆక్షేపించిరి. ఈవిధముగహిందువులకు వ్యతిరేకమైనవిధానమును కాంగ్రెసుఅనుసరించుచుండ ఇకఊరకుండజాలమనిరి. హిందూమహాసభసమాధానపద్ధతికి సిద్ధముకొనుచుపట్టుచున్న మొండిపట్టు కొఅపరిమితముగనున్నదని జిన్నాగారు మదరాసులోఉపన్యసించినపుడు చెప్పినమాటకంటె హిందూమహాసభ ప్రశంసమరొకటియుండజాలదనిరి. తుదకునారు హిందువులందరును సంఘటనచెందవలెననిరి.

భాషకలాపాలు— మద్రాసులో

ఆంధ్రనాటక కళాపరిషత్తు ౧.వ సమావేశము ఆర్ట్సుకాంపిక్షలో నూతనముగ నిర్మింపబడిన సెంటామేరీస్ హాలులోజరుగుతుంది. డిసెంబరు ౨౧ మొదలు ౨౪ వరకు నాటకప్రదర్శనాలు, ౨౫ మొదలు ౨౭వరకు మహాసభలుభరతనాట్యదివ్యత్యగీత ప్రదర్శనములు జరుగుతాయి.

మహాసభల సందర్భమున సుప్రసిద్ధవేషధారణానిపుణులు, వినోదనటకులును అయినట్లయితే, వి. చంద్రశేఖరంగారి ఆధ్వర్యాన Make up Artists యొక్క సమావేశంకూడా జరుగుతుంది. "వేషధారణము, రంగోపకరణములు" కుసంబంధించిన వివిధసమస్యలనుగురించి చర్చలు జరుగుతాయి. ఈసమావేశములో పాల్గొనగోరువారు డిసెంబరు ౧౪వ తేదీలోపుగా, కార్యదర్శికి [౧/౧౦, నల్లన్న మొదలి వీధి, రాయపేట] తెలుపగోరదము.

ప్రాచీనాంధ్ర కళావైభవాన్ని చాటేభామకలాపము, గొల్లకలాపము, అదిగాగల భరతనాట్యాలుకూడా జరుగుతాయి-. ఈ తెలుగుదేశపు భరతనాట్యపు కళాఖండాలలోని రసవత్తరఘట్టాలను ప్రదర్శించడానికి కూడాయిదే మొదటిసారి. దీనికితోడు శ్రీమతి రుక్మిణీదేవి-కాళంఅమ్మింగార్లు ఆధునికభరతనాట్యాన్ని కూడా ప్రదర్శిస్తారు.

గోలకొండగ్రంథాలయము

నవకథామంజరి

(గ్రంథకర్త శ్రీ పెండ్యాల వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు, పిఠాపురం. ఉపోద్ఘాతము ౩౭ పుటలతో కలసి ౧౫౦ పుటలు వెల రూ ౧ గ్రంథకర్తగారివద్ద దొరకును.

ఇందు శునశ్శేఫుడు, రుద్రమ, అపస్తంబుడు వరరుచి, కుమారిలుడు, త్యాగరాజు, చంద్రవతి చరిత్రలును ఒకటురెండు—యోగికథనమును, ప్రాచీనాంధ్రవర్తకునికథయు వ్రాయబడినవి. రుద్రమదేవికథను శ్రీ మాడపాటి హనుమంతరావుగారు వ్రాసినారు. దానినే శ్రీ పంచ వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు తమకథంలో చేర్చి వారుని తెలుపుతూ చేర్చినారు. వీరువిపులముగువీనిని వ్రాసినారు. ఆదిపరిశోధనతోను అనేక నూతనవిషయములతోను కూడినట్టిది, శ్రీ శాస్త్రిగారికాంధ్రాభిమానముకుందము. అందుచేతనే వీరువిశ్వామిత్రసంతతియు అపస్తంబుడు ఆంధ్రులనియు ఆంధ్రులమూలపురుషులనియు బాగానిరూపించినారు. ఆంధ్రాభిమానముచేతనే త్రిలింగదేశ మహారాణికథకూడ తమయీసంపుటిలో చేర్చినారు. వరరుచికథ కథాసరిత్సాగరము పొందుపరచబడెను. ఆకథయే దీనికిమూలముగా కనబడుచున్నది. కుమారిలభట్టు ఆంధ్రుడని ప్రతిపక్షులను జైనులే వ్రాసినారు—ఆనిదర్శనాలిందు బాగా చూపినారు. తెనుగువాటి తురుష్క—యోగికథ మనోజ్ఞముగానున్నది— ఇట్టిహిందూముస్లింఐక్యతను తెల్పగాథలిప్పుడరుదైపోయినది. తుదిమూడుకథలు ఆంధ్రులకు ఆంధ్రదేశానికిసంబంధించినవి. కడపటిదగు శ్రీశైలకథలసంబంధములు శ్రీశైలములోనే టికిని పాడుపడినచంద్రగుప్తునిమేడయని శైలికులు చూపుదురట. ఇదొకనిదర్శనము— ఈకథలన్నియు ఆనందదాయకములే కాక విజ్ఞానప్రదములును వాఙ్మయములో మంచిస్థానమును సంపాదించుకొనదగినియును నైయున్నవి.

యాదేరప్పగారు

మహారాజా సర్ కిషన్ ప్రసాదుగారి ఎస్టేటులో బహుకాలము అతిదక్షతతో మేనేజరు ఉద్యోగమును, నిర్వహించిన శ్రీగుండేరావుగారి పుత్రులైన వెంకటరావు అనుయువకుడు కటాలున కొన్నిమాసాలక్రింద చనిపోయిరంద్రిగారిని వృద్ధాప్యములో తీరనిదుఃఖములోముంచిపోయెను— అట్టియువకునిజీవితచరిత్ర అతనిపటముతోసహా ఉర్దూలో బాబూరావు కాకీకర్ గారిచ్చేవ్రాయించి ముద్రించినారు— ప్రియపుత్రునిగుణాలు ఇందువ్యక్తీకరించినారు— అవివినినతర్వాత అట్టిసుగుణుడుచనిపోవుట మరింతవిషాదముమనకలిగించకమానదు— ఆతనిజ్ఞాపకార్థము శ్రీగుండేరావుగారు కర్ణాటకపాఠశాలకు ౨౦౦౦ రూ॥ విలువగలయిల్లును మరియు యితరసంస్థలకు సుమారు ౩౦౦౦ రూపాయిలను దానముచేసిరి— ఈవిధముగానైనను ఈబాలుడు ఈలోకములో చిరంజీవియైయుండగలడని గట్టిగాచెప్పవచ్చును.

సూర్యప్రభ

ఇదియొకమాసపత్రిక ౭౨ పుటలు. క్రౌన్ సైజు మేనేజింగుఎడిటరు డాక్టరు డి—అప్పారావు యల్—ఐ—యం—గారు సంవత్సరచందా రు—౧—౮—౦ దొరకుచోటు—౫౩ గోవిందప్పనాయకన్ వీధి, మద్రాసు—

ఈపత్రికయొక్క— ౧౯౪౧ పంబరు (రావ సంచిక) మంచిమాకార్యాలయము నలంకరించినది— ముద్రణాదికములు అందముగానున్నవి—ఇందుమంచికథలుగలవు—వైద్యజ్యోతిషవిషయములను గూర్చికూడ ప్రాధాన్యమీయబడినది— ఈసంచికలో భుజంగాయనమునుగూర్చి మంచివివరముకలదు— ముందుముందు "సూర్యనమస్కారము"లనుగూర్చి వ్యాసపరంపరలు ప్రకటించెదరట—ఇందుకొన్ని బొమ్మలుకలవు— అవియున్నియు సినిమాతారలవే— పత్రికఆకర్షణీయముగానున్నది.

మాతృవాణి

ఇదియునొకమాసపత్రిక ౩౭ పుటలు క్రౌన్ సైజు—సంపాదకుడు డాక్టరు కేశరాజు వెంకటప్పార్థచంద్రిరావుగారు సంవత్సరచందా రూ౧—౦—౦ దొరకుచోటు "మేనేజరు మాతృవాణి, బెజవాడ"

ఈపత్రికయొక్క— ౧వసంపుటము ౫వసంచిక మాకుచేరినది— "అతడు" అను పద్యపంచకము "అహంకారపూజ"అను పద్యపంచకము ఇష్టే "వాస్తికా""ఖండితత"అనుపద్యములు "చాకలిరేవు"అనుకథ. చలనచిత్రముల పరీక్షలు, వినిమావార్తలు, "ఉవిదావనము"అను శీర్షికక్రింద స్త్రీలసమస్యలచర్చ ఈసంచిక నలంకరించియున్నవి.

ఆంధ్రవాఙ్మయ సేవాసమితి

(పాల్వంచ సంస్థానము)

విక్రమ వృషసంవత్సరాల్లోని కృషివిశేషాలు

ఈశ్వర—ఉగాదినాడు ఖమ్మంపాండులోని వాఙ్మయాభిలాషులు కొందరు శ్రీ కా. శెం. రా. ల. నా. శర్మ కార్యదర్శిగారి ప్రోద్బలంతో సాహిత్యారాధనలు సాగించడానికై ఈసమితి కారంభోత్సవంచేసుకున్నారు. కావ్యకుసుమాలను సమర్పిస్తూ కవితాసమ్మానాలను గావిస్తూ బహుధాన్య సంవత్సరంలో బహువిధపోషకాభిమానవివిధ బృందాన్ని సమకూర్చుకొని నానావిధరచనము లంగీకరించి, 'కిన్నెర' అనుపేరుగల సాహితీసంపుటితో సహృదయ హృదయపరిమోదకరంగా ప్రమాది—ఉగాదినాటికి వాఙ్మయమహారిన లంకరింప జేశాం.

కార్యదర్శులైన శ్రీ శర్మగారు సాహిత్యప్రపంచములో సర్వజనామోదాన్ని సంపాదించి సభ్యుల రసమద్రచనలకు పురిగొల్పుతూ ప్రమాదివత్సరకృషిఫలితంగా 'ప్రమోది' అనుపేరున మరొకసంపుటిని ప్రకటించాలని నిర్ణయించుకున్నంతలో ప్రారంభావస్థలోనే 'కార్యస్థానపురూర్పు' 'వ్యవస్థాపక—హోదా' మొదలగువాని విషయాలలో వాదప్రతివాదములను శేటీసిప్రమాదాలకులోనై చందాలు, విరాళాలు, ఇవ్వక, నిరుత్సాహపరిస్థితులేర్పరిచినందున, "ప్రమోది" ప్రచురణకంతరాయాలుకలిగినవి. పాల్వంచలోఉంటూన్న శ్రీ శర్మగారుమాత్రము ౫౦—కిన్నెర సంపుటాలను విక్రయించి కొంతవరకు కార్యక్రమాన్ని నడుపుతూ వచ్చారు పిమ్మట కార్యనిర్వాహకులు కొందరు కృషించి ప్రయత్నించడంవల్ల విక్రమచైత్రంలో వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారి అధ్యక్షతను సర్వసభ్యవార్షిక సమావేశంజరిగింది. శ్రీ శాస్త్రిగారు భాషోత్పత్తి వాఙ్మయవికాసము, కావ్యము—రసము ఇత్యాదివిషయాలను గురించిసమగ్రంగా ప్రసంగించారు. కొన్నికావ్యాలనుకూడ వినిపించి సభ్యులనానందింపచేశారు. వారి సమక్షంలోనే సర్వసభ్యసమావేశంజరిగి వివాదగ్రస్త విషయాలు పరిష్కరింపబడి శ్రీ శర్మగారికి కార్యదర్శకత్వంతోనే కార్యకలాపం కొనసాగించే నిర్ణయాలుచేయబడినవి. ఈసమయంలో విచ్చేసినమహారాజసంస్కృతకళాశాలాధ్యక్షులగు శ్రీ మామిడి వరదాచార్యులు ఎం. ఎ. గారుకూడ శిష్యసభ్యాభ్యాసంచేత పాల్వంచకుదయచేసి సమితిసభ్యులకోరికపై కార్యవిధానాన్ని విలోకించికవోత్పత్తి మోక్షమార్గము అనువిషయంమీద గంభీరప్రసంగంచేశారు, మరియు శ్రీశివరామశాస్త్రి శ్రీవరదాచార్య పండితోత్తములు కావ్యగోష్ఠిశాస్త్రచర్చజరిపి అపూర్వానందకలిగించారు. బ్రహ్మశతావధాని రామలింగశాస్త్రిగారుకూడ తమఖండకావ్యాలతో సభ్యులనాదరింపజేశారు.

పదునైదుసంవత్సరాలనుంచి ఈ అరణ్యప్రాంతములో విద్యావైశాలిత్వాన్ని వహించిచేస్తున్నకృషినిగమనించి శ్రీ భారతీతీర్థ విజయనగరం వారు సాహిత్యసమ్రాట్ శ్రీ శ్రీ విక్రమదేవవర్మమహారాజులంగారి అధిపత్యంతో శ్రీ శర్మగారికి సాహిత్యవిశారద బిరుదొసంగినందులకు కవులు, పండితులు, సభ్యులు తమఆనందాన్ని వెల్లడించి పోత్సాహమిచ్చారు.

మరల శర్మగారు సాహిత్యప్రియులైన నూతనసభ్యుల సంపాదించి రసమద్రచనల కేర్పాటుచేసి ప్రమోదిని పరికల్పించాలని ప్రయత్నిస్తూండగా ఆశ్వయుజాదారచనలను చూచియుంటామని తీసికొని ఎన్నిమార్లు బాలులవాళ్లీవిధను సంపుటిప్రచురణను సాగనివ్వలేదు.

విక్రమలో సమితి పక్షాన బ్రహ్మశ్రీ శతావధాని చెళ్లపిళ్ల వెంకటశాస్త్రిగారి సప్తతిజన్మదినోత్సవానికి అభినందన పద్యాలంపాం. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయోపాధ్యక్షులైన శ్రీ డాక్టరు కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారి షష్టిపూర్తి మహోత్సవానికి అభివందన పద్యాలు పంపాము

ఇటీవల సమితికార్యనిర్వాహకులలో ప్రముఖులును, కవులును, ఉదారస్వభావులును అయిన శ్రీ కొండపల్లి గోపాలరావు దేశముఖ్ దేశపాండ్యాగారు కవిశేఖరులైన శ్రీ విశ్వనాధ సత్యనారాయణగారికి నూటపదహార్ల బహూకృతిని శ్రీ ఉభయభాషాప్రవీణ విశ్వనాధ వెంకటేశ్వరకవిగారికి అర్థశతరూప్యములను సమర్పించి కవితాదరాన్ని వెల్లడించారు. వీరుమొక్క గ్రంథాలురచించి ప్రకటింప నున్నారు, ఇట్టివారు మాసమితిలోనుండుట యెంతయు గర్విష్ఠులము.

ఈసమితికేవలం సాహిత్యప్రపంచయం కవితావైదుష్యంతో సంబంధంపెట్టుకున్నది. కాబట్టి వాఙ్మయసేవకులంతా సభ్యులుగచేరి సాహిత్యకుటుంబంగావుండి అన్యోన్యసామరస్యంతో పాటుపడుతూ ఔదార్యవంతులగు ప్రభువులయొక్క—యు, ఆంధ్రమహాశయులయొక్క—యు సాహిత్యసంపత్తితో 'ప్రమోది' సంపుటిని, కాలక్రమానసభ్యుల గ్రంథాలనూ, ప్రకటించాలని ఆశిస్తున్నాము.

కార్యస్థానం
పాల్వంచ
వృష మార్గశిరం.

ఇట్లు,
బెల్లంకొండచంద్రమౌళి శాస్త్రి,
సహాయకార్యదర్శి.

నల్లజెండాల సన్మానము

సెప్టెంబరు౨౯వతేదిన అఖిలభారత ఫాసిస్టు ప్రతికూల కార్మికసంఘమహాసభకు అధ్యక్షుడుగ నెన్నుకొనబడియుండిన యం_యన్ రాయ్ గారిని లాహోరుస్టేషనునుండి ఊరేగింపుతోగొనిపోవుటకుద్యమించినపుడు రాయ్ గారికి వ్యతిరేకులైనసుమారు ౨౦౦మందియువకులు నల్లజెండాలనుపట్టుకొని రాయ్ గారికి అపకారముచేయవచ్చిరి. రాయ్ గారి అభిమానులు కొందరుఆ జెండాలను వారలహస్తములనుండి గుంజుకొనబోగా కొంతఘర్షణజరిగి కొద్దిమందికిచిన్న గాయములయ్యెను— ఇంతలోపోలీసువారలువచ్చి అల్లరితీర్చిరి— తర్వాతఊరేగింపువెంట పోలీసువారు కాపలాగానుండిరి—

Golkonda Patrika

Volu 16 — No 60 | *Published on every Monday and Thursday — Hyderabad Dn.* | 8—12—1941

ఆంధ్రవిశ్వకళాపరిషత్తు పట్టప్రదానోత్సవము

నవాబు మెహిదీయార్జంగు బహద్దరుగారి స్నాతకోపన్యాసము

ఈసారి ఆంధ్రవిశ్వకళాపరిషత్తుయొక్క పట్టప్రదానోత్సవమునకు మ-మ-శ్రీ నిజాం ప్రభుత్వపు విద్యాశాఖమంత్రియు, ఉస్మానియా విద్యాపీఠపు ఉపాధ్యక్షుడునునగు నవాబ్ మెహిదియార్జంగు బహద్దరుగారు స్నాతకోపదేశము చేసిరి- వారి ఉపన్యాసమునందలి ముఖ్యవిషయము ఈదిగువ ప్రకటించబడినవి:

ఆంధ్రవిశ్వకళాపరిషత్తుయొక్క ఉద్దేశ్యముల సాధనకై హైదరాబాదురాజ్యమొక చిన్నవిరాళము నొసగినది- ఈధనమును ఖర్చుచేయువిషయమై ఈ విశ్వకళాపరిషదుపాధ్యక్షులవారితో చర్చించుటకై నన్ను వాల్తేరుకుపంపియుండిరి- తర్వాత డాక్టరు రెడ్డిగారు హైదరాబాదుకువచ్చి ఉస్మానియా విద్యాపీఠములో స్నాతకోపన్యాసమును గావించిరి. వారంతకుపూర్వమే హైదరాబాదులోని కొందరితో పరిచయము కలిగియుండిరి, కాని నాటినుండి ఈరెండువిద్యాపీఠముల మైత్రిబలపడజొచ్చినది. ఇందుకొక ఉదాహరణము, ఆంధ్రశిల్పముగురించి డాక్టరు గంగూలీగారు వ్రాసిన గ్రంథమును హైదరాబాదులో అచ్చువేయించుచున్నాము దానిని రెండు విద్యాపీఠములును కలిసి ప్రకటించును.

నిజాంరాష్ట్రి చారిత్రిక ఘనత

మ-మ-వ నిజాంరాష్ట్రమునందు నేనుంటునది హైదరాబాదునగరము-ఇదియుండు తెలంగాణా భాగమందు ఆంధ్రులు అభివృద్ధిచూపగల చారిత్రకవిశేషములున్నవి. ఆంధ్రులు ప్రాచీనజాతివారు కాని వారలప్రాచీనమగుచరిత్రను వ్రాసియున్న పుస్తకములులేవు. ఆవిషయములో మనకిప్పుడు తెలిసినదంతయు ప్రాచీనశాసనపురేకులనుబట్టి, భూగర్భస్థితులనుబట్టియు, ఈదేశానికి అప్పుడప్పుడువచ్చిపోయియుండిన విదేశీయులు వ్రాసికొనియున్న విశేషములనుబట్టియు తెలిసినవిషయములైయున్నవి. కాని మ-మ-వ నిజాంరాష్ట్రములో భూగర్భస్థితులు ప్రాచీనచరిత్రను తెల్పగలవి కుప్పతెప్పలుగానున్నవి. ఈరాజ్యమందు అటను శిలాయుగానికిచెందిన పెండుకత్తులవంటి శిథిలములుకూడనున్నవి- చరిత్రకందు కాలానికంటె పూర్వకాలపుదియగు సమాధులమున్నగునవి హైదరాబాదునగరానికి కొద్దిమైళ్ళ దూరములోనుండు మౌలాఅలీవద్దను, దోర్నకల్లు, హనుమకొండ వద్దను కనపడినవి. రాయచూరుజిల్లాలో మాస్కివద్దను దానిసమీపమందును కనపడిన పూర్వులలో గొప్పమహారాజదారికవద్ద చిక్కినవాటి తోలియున్నవి. ఇటీవల నేహైదరాబాదునకు 70 మైళ్ళదూరమున కొండాపురమువద్ద చాలప్రాచీనమైనయొక ఆంధ్రనగరముయొక్క శిథిలములు కనబడినవి- అక్కడ శాతవాహనచక్రవర్తులనాటి ప్రాచీనకాలపు నాణెములు, సొమ్ములు, కుండపెంకులును కనపడినవి- ఒక సంవత్సరముక్రింద తెలుగులో ౧౦౦౦ సంవత్సరాల క్రిందటియాకులగ్రంథములను ఉస్మానియా విద్యాపీఠమువారు సంపాదించినారు.

చరిత్రకందుకాలములో వరంగల్లువిద్యాసాధనకు తెలుగుకవిపోషకనియున్న ఆంధ్రనగరిగా యుండినది. రాజవీధికెక్కిదానికుండిన కవాటము బంగారువని చెప్పబడినది. ఆవీధిన అశ్వ, గజ పదాతిసేనలు పోవుచుండెడివట- ఆనగరమునందు ఒకచోట ఆంధ్రులకళాభిమానమునకు నిదర్శనములుగ కొన్నికళావస్తువులుండుచుండెను. ఈవరంగల్లు సమీపమునకే తెలుగుమహాభాగవత రచన జరిగియుండెను.

ఉస్మానియా విద్యాపీఠము

కనుక హైదరాబాదురాజ్యముతో ఆంధ్రుల చారిత్రకసంబంధము, ఆర్థికసంబంధము అవిచ్ఛేద్యమైనది. నిజాంరాష్ట్రమునందు తెలుగు ఒక ప్రాంతపుభాష-దానిని చదువుటకు ఉస్మానియా విద్యాపీఠమందు అన్నిటికంటె పెద్దతరగతివరకు మానవ ఏర్పాటు చేయబడియున్నది- ఈభాషను అదేభాషలో సంశోధచేయుచున్నారు, ఇట్లే తక్కినభాషలకును గలదు- ఉస్మానియా విద్యాపీఠమునకు తెలుగులెక్చరరుగా [illegible] రావుగారు గొప్పపండితులును కవియునైయున్నారు.

తెలుగుభాష మాట్లాడుచోటపెల్ల [illegible] ప్రసిద్ధమైయున్నది. తెలుగులోను, ఇతరములగు స్థానికశాఖలలోను ఇదివరకు కనుగొనియుండని విషయాలనుకనుగొనుటకై పరిశోధనలనుచేయుటకు సౌకర్యములను మావిద్యాపీఠ మేర్పాటు చేయుచున్నది-అట్టిపరిశోధనలనుచేయువారికై స్కాలర్షిప్పులు ఏర్పాటుచేయబడినవి.

ప్రాచీనగోలకొండరాజుల కాలము

గోలకొండను ఖుతుబ్‌షాహి రాజులు గొప్ప తెలుగుపండితపోషకులు-అద్దంకిగంగాధరకవి ఇబ్రహీంఖుతుబ్‌షారాజుయొక్క పోషణపొందినవారి ప్రతాపమునువర్ణించు ఒక కావ్యమురచించెను, అది ఇపుడున్నది-ఇబ్రహీంరాజ్యానికివచ్చుటకు హిందువులసహాయమే చాలవరకుకారణము-అతను ప్రజానురాగముపొందినరాజు. హిందువులాతనిని మాల్కిభరాము అనుచుండెడివారు. అతనుపట్టంకొరకువద్దనియోగించిన అమీర్‌ఖాన్‌గూడ తెలుగుసారస్వతమునకు ప్రోత్సాహమిచ్చియుండెను-అతనిభార్యఆజిల్లాలో దరిద్రులకుదానములిచ్చి ప్రసిద్ధిగాంచినది.

ఖుతుబ్‌షాహిసేనలలో హిందువులుముసల్మానులు ప్రభుభక్తియందు అహంసకామికతోనుండెడివారు-ఆరాజ్యమందుఆంధ్రులు గొప్ప అధికారములందుండిరి. కడపటిఖుతుబ్‌షాహిరాజుకాలమందు యెంకన్న మాదన్న లనుమంత్రులే సర్వాధికారులైయుండిరి. వీరలరాజ్యమందు పార్సీకితమ వాలె తెలుగుకే గౌరవముండెను.

ఖుతుబ్‌షాహిరాజులు అన్నిమతముల వారిని సమదృష్టితో జూచుచుండిరి. మధ్యబ్రాహ్మణ సన్యాసులకు ప్రత్యేకాభిమానముతో అనేకభూదానములుచేయబడినవి-దక్కన్ ముసల్మానరాజులను, మొగలాయిచక్రవర్తులును దేవాలయముల పోషణకొరకుభూములను ఈనాముగానిచ్చిరి. వాటిలో అనేకములిప్పటికిని అనుభవముతోనున్నవి ఇందుభద్రాచలదేవాలయమొకఉదాహరణము

హిందూముసల్మానులనాగరికతల సమ్మేళనముచే భారతదేశమునకులాభించిన విశేషములలో ముసల్మానులకళాభిమానమునుపరించిరి నిర్మాణములు ఒకభాగము వారుకట్టించిన రమ్యనిర్మాణములలో కొన్ని ఇప్పటికిని హైదరాబాదు, ఔరంగాబాదు, బిదరుమన్న గుర్తులములలోనున్నవి. దీనినిర్మాణపద్ధతికిని ఉత్తరమున నిర్మాణములపద్ధతికినిగలభేదము గమనించినచో ఇక్కడ పార్సీ హిందూపద్ధతులసమ్మేళనము కనిపించును. ఆంధ్రప్రాంతమందు హంపీవిజయనగరమందలి పౌరులభవనములలో ఇస్లామీపద్ధతికనపడుచున్నది- ఇట్టుభారతీయనిర్మాణముది రెండుతెగల ప్రజల కళాభిరుచులయొక్కయు, సంస్కృతులయొక్క సమ్మేళనముయొక్క ఫలమైయున్నది.

ఉస్మానియావిద్యాపీఠము సాహసముతో ఉర్దూలో విద్యబోధించుపద్ధతినిస్వీకరించినది, ఎందుకనగా, ఆభాష ఇక్కడ ప్రభుత్వభాషయేగాక అందులో అనేక భిన్న భాషలపదములు చేరియున్నందువల్ల భారతదేశమందు అనేకప్రాంతముల వారలకుఅర్థమగుభాష. దానినిస్వీకరించినందువల్ల భారతదేశానికంతటికిని సాధారణభాషనొకదానిని సృష్టించుటలో మరొకఅడుగుముందుకు పోయినట్లయినది. హైదరాబాదుసంస్థానమందు మూడుభిన్నప్రాంతీయభాషలున్నవి కాబట్టి ప్రాంతీయభాషలలో విద్యాబోధచేయదలచినచో మూడుభాషలను మూడువిద్యాపీఠములను పెట్టవలసియుండును, ఇదిసాధ్యముకానిపని. మరియువాటిలో ఏదిగాని భారతదేశానికి సాధారణభాషగానుండదగదు అయినను ఆభాషలలో దేనిలోగాని ఉస్మానియావిద్యాపీఠపుఎం-ఏ పరీక్షకుపోవచ్చును

భారతీయభాషలో విద్యాపీఠవిద్య నేర్పుటవల్ల ఇతరవిషయములను నేర్చుకొనునపుడు భాషసంబంధమైనకష్టముతప్పును. కాబట్టి విషయము విదేశీయభాషలో బోధించినదానికంటె సులువుగా బోధపడును. అందువల్ల ఈపద్ధతిఇంకను వ్యాపించగలదు-కాబట్టి ఆంధ్రవిద్యాపీఠమువారు ఒకానొకరోజు తెలుగులో విద్య నేర్పుపద్ధతి నవలంబించినచో నే నాశ్చర్యపడను.

మనలో ఉత్తమమైనదానిని సకాలింపజేసి, మనను జీవయాత్రయందు మనవిధులకు అర్హతములమగునట్లు తయారుచేయుటయే విద్యయొక్క ప్రయోజనము. ఈనాటపరిస్థితులలో శిక్షణాశక్తులను తయారుచేయుటలో విద్యాపీఠవిద్య అన్నిటికంటె [illegible] ఉపయోగము [illegible] అనుటకు పరీక్షలు మొదలైనవి ఈసరిక్షకే గాక మనము చేయవలసినదికూడ ఉన్నది.

విధేయతవిజయమునకు ముఖ్యమైనది. [illegible] విద్యాపీఠవ్యవస్థ నిలువజాలదు ఇటీవలకొన్ని విద్యాపీఠములలో అవిధేయత ప్రవేశించుచున్నది.

పెద్దమనిషియని పేరుతెచ్చుకొనిన [illegible] క్షణములలో నొకటియేమనగా, ఇతరులభావములకు నొప్పికలిగించకుండ తప్పించుకొనుచుండును. విశ్వవిద్యాపీఠములిచ్చినశిక్షణము పొందిన యువకులకు సత్ప్రవర్తన ఉన్నదా లేదాయని నిర్ణయించుట ఈవిధముగా పరీక్షించవచ్చును- విద్యాపీఠవిద్యలో మతముకూడ చెప్పవలెను. మనవిద్యాపీఠములీఆదర్శములన్నిటిని సాధించవచ్చును- ఇట్టుగుణవంతులైన విద్యావంతులనుతయారుచేసినపుడు విద్యాపీఠముల కృషికి వేయింతలఫలితమిచ్చినట్లే

బ్రిటిషు ప్రభుత్వపు ఖర్చు హెచ్చుట

(ప్రభుత్వ ప్రకటనశాఖనుండి)

ఆస్వాల్డుడచ్ అనువారు వ్రాసిన ఒకవ్యాసమం దిట్లున్నది:—

ఇపుడుజరుగుచున్న ఆర్థికసంవత్సరమందు మొదటి 6-నెలలలో ఒక్క-అదాయపుపన్నుమూలంగానే ౨౩౫౦౦౦౦౦ పౌనుల ఆదాయము లభించెను. అదేపూర్వసంవత్సరమందు ౧౫౫౦౦౦౦౦౦ మాత్రమే-అసలుఇప్పటిసంవత్సరపుపూర్తి లెక్క నవంబరువరకున్న లేదు-ఈనెల మొదలుకొని ప్రతివారముకూలిచెల్లించినతర్వాత దానినుండియు, నెలనెలకుజీతములిచ్చినతర్వాత వాటినుండియు ఆదాయపుపన్ను లెక్కకోసివేయబడును, మొత్తం మీదసంవత్సరానికి ౨౧౫౦౦౦౦౦౦ పౌనులు యీవిధముగా ఆదాయపుపన్నుద్వారావచ్చునని అంచనా వేయబడియుండెను, ఇపుడుఅంతకంటె ఎక్కువరావచ్చునని అనుకొనుచున్నారు.

అక్టోబరు ఆఖరువారములో మొత్తము ౧౨౫౦౦౦౦౦౦ పౌనులు ప్రభుత్వపుఖర్చు-ఇదివరలో ఇంతఎక్కువఖర్చు ౧౯౪౧-మార్చి కడపటి వారములో చేయుండెను, ఇందులోనుండి జాతీయఋణపుభాగ్జీలకై ౧౫౫౦౦౦౦౦ పౌనులనుతీసివేసినతర్వాతకూడ మొత్తముఖర్చు ౧౦౪౦౦౦౦౦౦ పౌనులుఅగును. అనగా రోజుకొక- ౧౫౦౦౦౦౦౦ పౌనులు అగును.

ఆంధ్రరాష్ట్రసిద్ధికి విఘాతము

శ్రీరాజగోపాలాచారిగారికి శ్రీప్రకాశం పంతులవారి సమాధానము

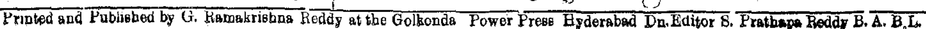
శ్రీమాన్ రాజగోపాలాచారిగారి ప్రకటనకు సమాధానముగా శ్రీప్రకాశంపంతులుగారు ఇట్లుప్రకటనచేసినారు:— శ్రీ సి రాజగోపాలాచారిగారు "హిందూ" పత్రికకు యిచ్చిన సమాధానమునేను చదివినాను. ఆసందర్భములో శ్రీఆచార్యులవారు ఇట్లుఅనినారు, "ఎర్‌స్కిన్ ప్రభువువద్ద పలుకుబడికలిగిన తోడిమంత్రులలో ఒకరు వారువివరించిన రహస్యవిధానము ప్రకారము ఆపలుకుబడిని వినియోగించినట్లు శ్రీప్రకాశంగారు ఏఆధారమునుబట్టి ఈనిందారోపణచేసినారో నాకైతే తెలియదు" నేను నిందారోపణ చేయలేదు. జరిగిన వ్యవహారసందర్భములను బట్టి ఇట్లుజరిగి వుండవలెను అనేపూహనుమాత్రము వెల్లడించినాను. దానికిముఖ్యాధారము ఏమనగా ఒకప్పుడు ఆంధ్రరాష్ట్రనిర్మాణానికి అనుకూలుడయిన ఎర్‌స్కిన్ ప్రభువు కేవలం అనుకూలుడుగా వుండుటయే కాకుండ ఉభయరాష్ట్రములకును మద్రాసీముఖ్యపట్టణముగాకూడా ఉభయులకూ ఒకే గవర్నరుగానూ వ్యవహరించవచ్చునని సూచనకూడా చేసినట్టి ఎర్‌స్కిన్ ప్రభువు, ఇండియా కార్యదర్శికి తామువ్రాసిన ఉత్తరములలో ఆంధ్రరాష్ట్రానికి ప్రతికూలముగా అభిప్రాయముప్రకటించినారు. ఎవరిమాటలోవిని ఎర్‌స్కిన్ ప్రభువుతన అభిప్రాయము మార్చుకొని వుండవలెనని ఇదివరకు నమ్మినాను. ఇప్పుడునమ్ముచున్నాను-

అట్లు వారిమతముమార్పించినది తోడిమంత్రులలో ఒకరు కావచ్చును. ఇతరులెవరైనను కావచ్చును. శ్రీరాజగోపాలాచారిగారు తమప్రకటనలో సూచించినట్లుగా తోడిమంత్రులలో ఒకరైయుండవలెనన్న నిర్ధియేమీలేదు. ఆవ్యక్తి ఎవరుఅన్నవిషయమై నాకుఅనుమానముకూడా వున్నప్పటికి ఫలానా అనిమాత్రం నిర్ధారణచేసి చెప్పలేకపోయినవాడను. స్వతహా అనుమానమే రుజువుకాదు, అనుమానంమీద ఒకరిమీద నిందవేయుటం సరికాదు, అందుకనే, ఆవ్యక్తి ఎవరో బయటపెట్టండి అని ఆంధ్రమహాసభలోనున్న సభ్యులు బలవంతపెట్టినపుడు అది నాచేతకానిపని అంటిని. ఎందువల్లనగా నిర్దోషియైన పొరపాటున నేరముమోపుట న్యాయమ్మలేదు గనుక ఒకప్రధానమైనసమస్యమీద, నాకిప్పుడు తెలిసినంతవరకు ప్రజలయెదుట బయటపెట్టవలసివచ్చినది. అదినేనుకోరిచేసినపనికాదు. నన్ను సభవారు సమాధానముఅడుగగా చెప్పవలసివచ్చినది. ఆచెప్పుటలో పేరులేవియు బయటపెట్టకుండాచెప్పినాను. కాని శ్రీరాజగోపాలాచారిగారు ఎర్‌స్కిన్ ప్రభువుమనస్సు మార్చి ఆట్లా చేయించగలిగినది తాముమాత్రమేనని, ఇతరులెవ్వరునుకాదని అనుకున్నచో వారిమాటను కాదనుటకు నాకెట్టిఆధారమునులేదు.

ఒకందుకుమాత్రముసంతోషము. నేనుచెప్పిన విషయాలను వారుకాదనలేదు. నేనుఎవరిని గురించి నిందాగర్భితముగా మాటలాడితినని వారనుకున్నారో ఆవ్యక్తియెవరైయుండును అనువిషయమునుగురించిమాత్రమే వారు చర్చించిరి. ఆంధ్రరాష్ట్రసమస్యను ప్రతికూలురైనవారిలో నాకంటె నాయొక్క-నమ్మదిని సుముఖులుగా మార్చియుండిరని శ్రీరాజగోపాలాచారిగారు చెప్పినందులకు నాకృతజ్ఞతను"

కాంగ్రెసు పెద్దనాయకుల విడుదల

ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ఏదో నేరముమాత్రము శాసనోల్లంఘనము చేసినట్టి వారనదగిన ఖైదీలను వదలిపెట్టుటకు నిర్ణయించి రాష్ట్రప్రభుత్వాలకు తెలిపినారు. అందుపైసంయుక్త రాష్ట్రప్రభుత్వమువారు పండితజవాహర్లాలు గారిని కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడగు మౌలానాఅబుల్‌కలాం ఆజాదుగారిని డిసెంబరు 4వ తేదిన విడుదలచేసినారు. జెయిలు గేట్లవద్ద వీరలకు అనేకప్రజలు స్వాగతమిచ్చి పూలమాలలువేసి సన్మానించినారు, ఈ విడుదలవల్ల కాంగ్రెసువారు యుద్ధములో ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడుటకై అభిప్రాయమును మార్చుకొందురని ప్రభుత్వమువారి ఆశయగునో అది వట్టిభ్రమయైనదియు, అదిత్వరలో తేలగలదనియు గాంధిమహాత్ముడు తలంచుచున్నారు.

Printed and Published by G. Ramakrishna Reddy at the Golkonda Power Press Hyderabad Dn. Editor S. Prathapa Reddy B. A. B. L.